

UROCZYSTOŚĆ NADANIA TYTUŁU
DOKTORA HONORIS CAUSA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIWERSYTETU
TECHNOLOGICZNEGO W SZCZECINIE

Tadeuszowi Markowskiemu

Szczecin, 7 października 2022 roku

Projekt okładki
Aneta Zierke

Wydano za zgodą Rektora Zachodniopomorskiego Uniwersytetu
Technologicznego w Szczecinie

ISBN 978-83-7663-348-0

Wydawnictwo Uczelniane
Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
70-311 Szczecin, al. Piastów 48
tel. 91 449 47 60, e-mail: wydawnictwo@zut.edu.pl

Spis treści

Słowo wstępne Jego Magnificencji Rektora Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie dr. hab. inż. Jacka Wróbla, prof. ZUT	5
Słowo wstępne Dziekana Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie dr. hab. inż. Bartosza Mickiewicza, prof. ZUT	7
Laudacja promotora dr. hab. Macieja J. Nowaka, prof. ZUT	9
Wybrane fragmenty publikacji prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego	17
Uchwała Senatu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu w Szczecinie	23
Dyplomy	24
 Opinia prof. dr. hab. Wandy Gaczek Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	 27
 Opinia prof. dr. hab. Tadeusza Kudłacza Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	 33
 Opinia prof. dr. hab. Jacka Szlachty Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	 41
 Doktorzy honoris causa Akademii Rolniczej w Szczecinie	 49
Doktorzy honoris causa Politechniki Szczecińskiej	53
Doktorzy honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie	55

Słowo wstępne Jego Magnificencji Rektora Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie dr. hab. inż. Jacka Wróbla, prof. ZUT

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, pielęgnując wieloletnią tradycję akademicką, postanowił wyróżnić najwyższą godnością – tytułem doktora honoris causa – prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego. Inicjatywa ta spotkała się z przychylnością Senatów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Uroczystość nadania doktoratu honoris causa Panu Profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu zostanie odnotowana w historii naszej uczelni jako doniosłe święto. Do grona społeczności akademickiej przyjmujemy wybitnego Uczonego. Zasługi Pana Profesora dla debaty naukowej o planowaniu przestrzennym i zarządzaniu miastami są godne najwyższego uznania. Podobnie należy ocenić zasługi organizacyjne, zwłaszcza te związane z wieloletnim kierowaniem Komitetem Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk.

Na osiągnięcia naukowe prof. Tadeusza Markowskiego składają się liczne prace naukowe, powszechnie znane w kraju i za granicą, które przyczyniły się do rozwoju wielu dyscyplin naukowych, w tym między innymi dyscypliny ekonomii i finansów. Pan Profesor od lat wyodrębnia kluczowe uwarunkowania i czynniki zarządzania miastem, diagnozuje problemy planowania przestrzennego oraz promuje koncepcję zintegrowanego planowania rozwoju, w tym problematykę polskich miast związaną z ochroną klimatu. Wszystkie te osiągnięcia znakomicie wpisują się w nowe trendy badawcze i mają niebagatelne znaczenie w debacie naukowej.

Ogromne doświadczenie prof. Tadeusza Markowskiego znalazło uznanie przedstawicieli licznych komitetów i rad naukowych, w których pełnił różne funkcje i zadania. Dzięki wyjątkowej osobowości integrował i integruje szerokie, zróżnicowane środowisko urbanistów i przedstawicieli innych dyscyplin powiązanych z planowaniem przestrzennym.

W bogatej przeszłości życia zawodowego Profesora nie sposób nie dostrzec Jego związków z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie.

Profesor chętnie dzielił się swoją wiedzą i doświadczeniem z kadrą naukową, w szczególności z Wydziału Ekonomicznego, ale również z innych wydziałów. Wspierał ją w rozwoju naukowym, uczestnicząc zarówno w postępowaniach awansowych, jak też zapraszając do udziału w pracach Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN i jego zespołów zadaniowych.

Wyrażamy ogromną wdzięczność za wszelkie formy wsparcia naszej uczelni i uznanie dla wyjątkowych dokonań Pana Profesora. Z tych wszystkich względów cieszymy się, że mogliśmy dostąpić zaszczytu przyjęcia Pana Profesora Tadeusza Markowskiego w poczet osób wyróżnionych godnością doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Życzymy dalszej, niezwykle potrzebnej i ważnej aktywności naukowej, determinacji w realizacji planów i zamierzeń oraz zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Słowo wstępne Dziekana Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie dr. hab. inż. Bartosza Mickiewicza, prof. ZUT

Społeczność Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie z ogromną radością przyjmuje informację o nadaniu Panu Profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu tytułu doktora honoris causa naszej uczelni. Profesor Tadeusz Markowski to wybitny Uczony, którego dorobek jest wyjątkowo ważny również z perspektywy nauk ekonomicznych. W swoich publikacjach w sposób wyjątkowo trafny i adekwatny wiąże terminologię ekonomiczną z wyzwaniami dotyczącymi gospodarki przestrzennej. Podkreślenia wymaga fakt, że Profesor również regularnie porządkuje (przede wszystkim z ekonomicznego punktu widzenia) terminologię związaną zarówno z planowaniem przestrzennym, jak też zintegrowanym planowaniem rozwoju. Jednocześnie ma znaczący wkład w sferze ekonomii instytucjonalnej oraz ekonomiki miast.

Wymienione powyżej zagadnienia wiążą się z dorobkiem naukowym pracowników Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. Nie dziwi więc, że publikacje, referaty i wykłady Profesora Tadeusza Markowskiego stanowiły i stanowią ogromną inspirację dla naszej społeczności. Zresztą podstawą do takiej inspiracji jest nie tylko sam dorobek, ale także osobowość Pana Profesora: Jego pracowitość, skromność, ale również ogromna otwartość na innych zasługują na wyjątkowe uznanie. To wzorcowe przymioty wybitnych uczonych. Wyrażam głębokie przekonanie, że fakt nadania Panu Profesorowi doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie jeszcze te cechy pogłębi.

Witając więc Pana Profesora Tadeusza Markowskiego w gronie doktorów honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, ogromnie dziękuję za dotychczasowe wsparcie i inspirację dla pracowników naszego Wydziału.

Pragnę z całą mocą podkreślić, że dzisiejszy jubileusz jest szczególnie ważny dla środowiska szczecińskiej społeczności akademickiej. Gorąca wdzięczność należy się Profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu za podniesienie znaczenia polskich badań

na arenie międzynarodowej i ukazanie szerokim kręgom dobra oraz pożytków płynących z rozwoju planowania przestrzennego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Gratulując osiągnięć, życzę Panu Profesorowi wielu dalszych sukcesów oraz pomyślności we wszystkich sferach działalności zawodowej i prywatnej.

Ad multos annos, Drogi Profesorze!

Laudacja promotora dr. hab. Macieja J. Nowaka, prof. ZUT

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

**Działalność naukowa, organizacyjna i wychowawcza
prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego**

Działalność naukowa

Pan Profesor Tadeusz Markowski w roku 1973 ukończył studia ekonomiczne na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Podjął pracę w biurze projektowo-badawczym „Miastoprojekt” w Łodzi, przechodząc tam wszystkie stopnie awansu od asystenta do projektanta. Od roku 1978 podjął pracę w Zakładzie Ekonomiki Rozwoju Miast na Uniwersytecie Łódzkim, by w roku 1979 pod kierunkiem prof. Jerzego Regulskiego uzyskać stopień doktora. Praca doktorska dotyczyła efektywności funkcjonowania sieci sklepów i usług dziecięcych w trakcie budowy dużych osiedli mieszkaniowych na przykładzie osiedli Dąbrowa i Teofilów w Łodzi. Praca została wyróżniona nagrodą Ministra Edukacji Narodowej i Nagrodą Prezydenta Miasta Łodzi.

Następnie zainteresowania Pana Profesora skierowały się w stronę zagadnień polityki urbanistycznej i roli władz lokalnych jako aktywnego podmiotu kształtującego warunki bytowe. Rozprawa habilitacyjna (oparta również na udziale Pana Profesora w projektach badawczych) „Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych w świetle teorii efektów zewnętrznych” stała się przedmiotem pozytywnie przyjętego kolokwium w 1987 roku na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Z kolei stanowiąca do dziś aktualny i ważny punkt odniesienia do dyskusji naukowej książka „Zarządzanie rozwojem miast” (PWN, 1999) stała się podstawą do nadania tytułu profesora.

Pan Profesor od początku był zaangażowany w działalność publikacyjną znajdującą bardzo szerokie przełożenie zarówno w skali krajowej, jak też (co wymaga szczególnego podkreślenia) zagranicznej. Pan Profesor od roku 1981 był członkiem komisji przy Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. W 1997 roku został członkiem tego Komitetu, w latach 1999–2001 był przewodniczącym Zespołu problemowego do spraw obszarów

miejskich i metropolitalnych, a w latach 2001–2019 jego przewodniczącym. Od roku 2019 do chwili obecnej Pan Profesor Markowski jest pierwszym wiceprzewodniczącym Komitetu.

Pan Profesor Tadeusz Markowski odbył szereg naukowych staży zagranicznych – najczęściej przebywał w Holandii i w Wielkiej Brytanii. Uczestniczył także w licznych konferencjach międzynarodowych, wielokrotnie jako referent, przewodniczący sesji oraz „key speaker”. Wielokrotnie też prowadził wykłady na zagranicznych uczelniach, takich jak: Örebro University, Oxford Polytechnic, University of Florida, Florida Atlantic University, University of California, Washington University School of Public Policy, University of Missouri, Federal Reserve Bank of Chicago, University of Illinois, Johns Hopkins University, University of Nijmegen, czy University of Trondheim.

Odbył liczne staże zagraniczne, między innymi na Uniwersytecie w Birmingham, w Holenderskim Instytucie Ekonomicznym w Rotterdamie, w Madrycie (program TEMPUS JEP), Lyonie – Berlinie (program TEMPUS-JEP) czy na Uniwersytecie w Maryland.

Już w latach osiemdziesiątych opublikował istotne artykuły w czasopismach naukowych w Holandii, Francji i we Włoszech. Po nawiązaniu szerszej współpracy badawczej z Uniwersytetem w Nijmegen został współredaktorem i współautorem książki „Conflict in Urban Development” (Ashgate, Wielka Brytania, 1992). W roku 1990 odbył pięciomiesięczny staż w ramach stypendium na Uniwersytecie Johnsa Hopkinsa, na podstawie którego przygotował raport badawczy i publikacje. W latach 1992–1993 uczestniczył w pracach zespołu European Economic Science Association (ERSA) zajmującego się procesami transformacji w gospodarce Europy Środkowej. Prezentował również (w roku 1998) rezultaty swoich prac na konferencji NATO (1998). Był zapraszany do rad redakcyjnych lub współpracy w międzynarodowych czasopismach, np. „Journal of Cleaner Production” (1993–1995), „European Planning Studies” (1994–1998) czy „European Spatial Research and Policy”. Uczestniczył w licznych projektach międzynarodowych, współpracując z ośrodkami naukowymi z Danii, Holandii, a także ze Stanów Zjednoczonych. Wynikami również tych projektów są ważne publikacje o międzynarodowym zakresie.

Dorobek Pana Profesora obejmuje ponad 250 publikacji, wydanych zarówno w Polsce, jak też w czasopismach zagranicznych. W tym Pan Profesor jest autorem bądź redaktorem ponad 50 opracowań książkowych (co należy uznać za wybitne osiągnięcie z perspektywy nauk ekonomicznych). Zauważalny jest duży wkład Profesora Markowskiego zarówno w rozwój dyscyplin naukowych – ekonomia i zarządzanie, jak też pośrednio w rozwój innych dyscyplin powiązanych z problematyką planowania przestrzennego. Dorobek dotyczy aspektów zarządzania miastem, polityki planowania przestrzennego, polityki regionalnej, regionalnych

i lokalnych systemów innowacji, marketingu terytorialnego, a także konkurencyjności miast i regionów. Na szczególne uwzględnienie zasługuje tu monografia „Zarządzanie rozwojem miast” (Warszawa 1999), podejmująca po raz pierwszy w sposób tak pogłębiony zagadnienie zarządzania miastem po reformie przepisów dotyczących jednostek samorządu terytorialnego. Wskazano w monografii na kategorię zarządzania w odniesieniu do jednostki miejskiej jako wysoce złożonej struktury. W kolejnych publikacjach Profesor Markowski definiował słabe ogniwa systemu zarządzania przestrzenią miasta, uwypuklając problematykę marketingu terytorialnego. Bardzo ważnym punktem odniesienia dla dyskusji naukowej była również (napisana wspólnie z prof. Tadeuszem Marszałem) publikacja „Metropolie, obszary metropolitalne, metropolizacja. Problemy i pojęcia podstawowe” (2006), omawiająca wielość różnorodnych definicji i ujęć. Profesor Markowski aktualnie zajmuje się między innymi zagadnieniami zintegrowanego planowania rozwoju, elastyczności w planowaniu oraz interesu publicznego w planowaniu przestrzennym. Każde z tych zagadnień jest kluczowe w dyskusji o systemie planowania przestrzennego, a nowatorskie i merytoryczne propozycje Pana Profesora (oparte na zarówno klasycznej, jak i najbardziej aktualnej literaturze przedmiotu) są niezwykle ważne i trafne z perspektywy pojawiających się wyzwań. Pan Profesor ma ogromny wkład w przygotowanie trzynomowego raportu o chaosie przestrzennym (2018) – to opracowanie naukowe, które nie ma porównywalnego odzwierciedlenia w literaturze innych państw, jest to projekt dotyczący opracowania koncepcji zintegrowanego planowania rozwoju, opracowania eksperckiego projektu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz podstaw polityki miejskiej.

Działalność organizacyjna

Za kluczowy element tej działalności należy uznać pracę w Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. Dłgie lata, w trakcie których Pan Profesor miał okazję przewodniczyć Komitetowi, wywarły ogromny pozytywny wpływ na działalność zarówno KPZK PAN, jak też i na większość jego członków. Pan Profesor w ten sposób kształtował (i wciąż kształtuje) kluczowe kierunki rozwoju naukowego większości ośrodków zajmujących się planowaniem przestrzennym. Dotyczy to nie tylko ośrodków naukowych, ale i praktycznych. Komitet pod przewodnictwem Profesora podejmował szereg zróżnicowanych inicjatyw, prowadził stałą współpracę między innymi z Głównym Urzędem Statystycznym, Krajową Izbą Gospodarczą, Towarzystwem Urbanistów Polskich czy Stowarzyszeniem European Regional Science Association – Sekcja Polska. Podkreślić również należy udział Pana Profesora w radach redakcyjnych poszczególnych czasopism naukowych KPZK PAN.

Niezależnie jednak od powyższego warto wskazać również na inne ogromne osiągnięcia organizacyjne Pana Profesora.

Obecnie zajmowane stanowiska i pełnione funkcje w Uniwersytecie Łódzkim:

- Profesor zwyczajny, 2000;
- Kierownik Interdyscyplinarnego Centrum Studiów Miejskich, od 2016.

Poprzednie funkcje i zajmowane stanowiska:

- Kierownik Katedry Zarządzania Miastem i Regionem – do października 2020;
- Dziekan Wydziału Zarządzania 2002–2005;
- Prodzikan Wydziału Zarządzania 1995–2002;
- Zastępca Dyrektora Instytutu Polityki Regionalnej 1987–1992;
- Pełnomocnik Prorektora ds. współpracy z Holenderskim Instytutem Ekonomicznym 1990–1992;
- Kierownik Zakładu Zarządzania Miastem i Regionem od 1.12.1994 do 30.12.2000;
- Kierownik Zakładu Ekonomiki Rozwoju Miast 1989–1994;
- Zastępca kierownika Zakładu Ekonomiki Rozwoju Miast 1985–1986;
- Docent w Zakładzie Ekonomiki Rozwoju Miast 1988–1990;
- Pełnomocnik Rektora ds. międzynarodowych praktyk studenckich 1984–1987;
- Adiunkt w Zakładzie Ekonomiki Rozwoju Miast 1979–1988;
- Asystent, st. asystent i projektant w Biurze Projektowo-Badawczym „Mia-stoprojekt”, Łódź, 1973–1978.

Inna działalność naukowa i zawodowa oraz aktualnie pełnione funkcje:

- Członek Miejskiej Komisji Urbanistycznej w Łodzi od 2010;
- Członek Wojewódzkiej Komisji Urbanistyki i Architektury od 1997;
- Członek Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polski PAN od 1997;
- Członek Rady Naukowej Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN od 2019.

Funkcje pełnione w poprzednim okresie:

- Przewodniczący Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN od 2001 do 19 lutego 2019;
- Członek Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2008–2012;
- Członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP styczeń 2010 – kwiecień 2010;
- Przewodniczący Polskiej Sekcji ERSa (European Regional Science Association) 2003–2012;
- Członek Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej przy Ministrze Budownictwa od 2005 i wiceprzewodniczący od 2008 do 2015;
- Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich 2006–2015;
- Prezes Łódzkiego Oddziału TUP od listopada 1992 do września 2006;

- Członek Rady Naukowej Europejskiego Instytutu Rozwoju Regionalnego i Lokalnego Uniwersytetu Warszawskiego od 1991 do 2000;
- Przewodniczący zespołu problemowego ds. obszarów miejskich i metropolitalnych KPZK PAN 1999–2001;
- Członek rady redakcyjnej czasopisma „Studia Regionalne i Lokalne” wyd. Uniwersytet Warszawski 1999–2007;
- Członek Rady Naukowej Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego 1997–2001;
- Prezydent Europejskiego Stowarzyszenia Szkół Planowania AESOP 1997–1999;
- Członek zespołu Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, od czerwca 1994 do 2001;
- Członek Państwowej Rady Gospodarki Przestrzennej 1994–1997; 1998–2002;
- Reprezentant Polski w Biurze Zarządu Międzynarodowej Federacji Mieszkalnictwa i Planowania (IFHP) 1998–2002;
- Lokalny Koordynator Programu Tempus Jep 1992 nt. „Edukacji ekologicznej w zakresie prewencyjnej polityki ochrony środowiska” (Dania, Holandia, Czechy) 1992–1994;
- Reprezentant Polskich Szkół Wyższych w Europejskim Stowarzyszeniu Szkół Planowania 1990–1997;
- Członek Rady Redakcyjnej Kronika Miasta Łodzi 1991–1994;
- Członek Zespołu Ekspertów ds. regionalnej restrukturyzacji i prywatyzacji w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych wrzesień–grudzień 1991;
- Członek Państwowej Rady Gospodarki Przestrzennej 1991–1993 i 1997;
- Kierownik grupy ekspertów TUP I SARP przy Komisji Planu Przestrzennego i Architektury Rady Miejskiej w Łodzi;
- Członek Rady Naukowej przy Ministrze Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa 1990–1994;
- Wiceprezes łódzkiego oddziału TUP 1990–1992;.
- Członek zarządu łódzkiego oddziału TUP 1988–1989;
- Członek doraźnej Komisji ds. Ulicy Piotrkowskiej przy Radzie Miasta Łodzi 1997–1998;
- Członek Rady Naukowej przy Prezydencie Miasta Łodzi 1988–1990;
- Członek Komisji Gospodarki Przestrzennej przy Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) PAN 1984–1990;
- Członek Komisji Planu Krajowego przy KPZK PAN 1983–1983.

W tym kontekście podkreślenia wymaga wpływ Pana Profesora na kolejne rozwiązania legislacyjne i strategiczne opracowywane na różnych szczeblach władz publicznych. Pan Profesor wielokrotnie opiniował i współtworzył projekty aktów prawnych. Aktywność Profesora obejmuje również skalę regionalną i lokalną.

Działalność wychowawcza

Pan Profesor Tadeusz Markowski jest promotorem szesnastu prac doktorskich. Uczniowie Pana Profesora (nie tylko wypromowani doktoranci) często mają już uzyskany stopień doktora habilitowanego (odnosząc się do tego tematu, ale w zakresie innym niż działalność wychowawcza, można dodać, że Pan Profesor był również promotorem doktoratu honorowego dla prof. Jerzego Regulskiego, nadanego przez Uniwersytet Łódzki). Pan Profesor prowadzi również rozwiniętą działalność dydaktyczną. Obejmowała ona tematy związane z ekonomiką miasta. W latach 1984–1987 pełnił funkcję pełnomocnika ds. wymiennych zagranicznych praktyk studenckich, gdzie w wyniku nawiązanej współpracy z Politechniką Oxfordzką i Uniwersytetem im. Erazma w Rotterdamie współorganizował wielokrotnie wymiany studentów, stwarzając szansę wyjazdu i możliwości poznania problematyki miast zachodnich dla około 100 studentów. W latach 1992–1994 kierował projektem Tempus pod nazwą „Pollution Prevention Educational Program”. W jego wyniku zorganizował wyjazdy dla 30 polskich studentów oraz gościł 8 studentów z zagranicy. W związku z realizacją tego programu obok edukacji studentów przeprowadzono program szkolenia dla nauczycieli akademickich oraz został opracowany program specjalności „Zarządzanie i planowanie w ochronie środowiska”, którą uruchomiono na kierunku ochrona środowiska na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. Istotą tej specjalności obok zagadnień ekonomiki ochrony środowiska i planowania przestrzennego jest prewencyjne podejście do edukacji. Wprowadzono tam zajęcia z czystszych technologii. Od 1993 roku na tej specjalności prowadził wykłady pod nazwą ekonomia w ekologii oraz seminaria magisterskie. Jednocześnie Pan Profesor pełnił funkcję kierownika tej specjalności. Na Wydziale Zarządzania prowadzi wykłady z polityki regionalnej, ekonomiki miasta w ramach specjalności na studiach dziennych oraz na studiach wieczorowych i zaocznych. W 1997 roku uczestniczył w programie CEEPUS (dydaktyczny program dla krajów Europy Środkowej jak Polska, Węgry, Austria). W wyniku tej umowy zorganizował pobyt dla 7 studentów oraz gościł jedną studentkę z Węgier. Od 1979 roku na specjalności gospodarka miejska i specjalności zarządzanie i planowanie w ochronie środowiska łącznie wypromował ponad 120 magistrów. Był również opiekunem stażystki ze Stanów Zjednoczonych, która przez rok (1997) zbierała materiały do swojego doktoratu, który obroniła na Uniwersytecie Hopkinsa.

Podsumowanie oraz współpraca z pracownikami Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

Pan Profesor Tadeusz Markowski to wybitny i uznany autorytet naukowy. Ma wybitne osiągnięcia naukowe, organizacyjne, a także wychowawczo-dydaktyczne. Niewątpliwie należy do polskiej elity naukowej. Imponująca jest zresztą nie tylko

ogromna wiedza, ale i dokonania Pana Profesora. Podkreślenia wymaga osobowość Pana Profesora, gdyż jest niezwykle dobrym, otwartym człowiekiem, będąc nie tylko autorytetem naukowym, jest również autorytetem moralnym.

Pan Profesor Tadeusz Markowski jest również związany z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie. Wielokrotnie wspierał w różny sposób pracowników tej uczelni. Można tu wymienić:

- udział w charakterze recenzenta w postępowaniach awansowych i publikacyjnych pracowników Wydziału Ekonomicznego ZUT;
- udział (w charakterze recenzenta) w postępowaniu o nadanie tytułu profesora pracownikowi ówczesnej Politechniki Szczecińskiej;
- zapraszanie pracowników uczelni do współpracy w ramach Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN – przykładowo w ostatnim dziesięcioleciu członkami różnych zespołów problemowych przy Komitecie zostało (właśnie z inicjatywy i przy wsparciu Pana Profesora) 8 osób z naszej uczelni (nie wliczając tu nominacji powtarzających się, dotyczących tych samych osób) – z Wydziału Ekonomicznego oraz z Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa;
- zapraszanie pracowników Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego do różnych przedsięwzięć badawczych, między innymi do współpracy przy projekcie KPZK PAN „Zintegrowane planowanie rozwoju”, przy współtworzeniu raportu o chaosie przestrzennym. Również obecnie z inicjatywy Pana Profesora różni pracownicy Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego są włączeni do dwóch realizowanych projektów;
- współpraca wydawnicza (również z inicjatywy Pana Profesora) skutkująca krajowymi i zagranicznymi publikacjami z udziałem pracowników Wydziału Ekonomicznego ZUT.

Wybrane fragmenty publikacji prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego

(wyboru dokonał M. Nowak)

Tadeusz Markowski, *Zarządzanie rozwojem miast*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 10.

Zarządzanie rozwojem miasta jest procesem politycznym, rozumianym w podwójnym znaczeniu – w sensie decydowania o celach i kierunkach rozwoju oraz w sensie sprawowania władzy politycznej delegowanej przez społeczność terytorialną w demokratycznych wyborach do rady miejskiej. Pod tym względem zarządzanie miastem i jego rozwojem musi podlegać nieco innym regułom niż zarządzanie w sektorze prywatnym. Poznanie specyficznego politycznego kontekstu procesu zarządzania miastem jest więc także ważnym elementem zrozumienia istoty zarządzania miastem. Zarządzanie rozwojem miast wymaga od menedżerów nie tylko znajomości reguł gry politycznej, ale przede wszystkim głębokiej znajomości praw ekonomicznych rządzących współczesnym rozwojem miast. Te zaś prawa muszą uwzględniać w coraz większym stopniu czynniki globalizującej się gospodarki. Toteż autor książki uznał za niezbędne wprowadzenie elementów ekonomiki miasta, prezentacji współczesnych tendencji w procesach urbanizacji oraz pokazanie przekształceń strukturalnych miast zachodnich i polskich pod wpływem narastającej globalnej presji konkurencyjnej.

Tadeusz Markowski, *Polityka urbanistyczna państwa – koncepcja, zakres i struktura instytucjonalna w systemie zintegrowanego zarządzania rozwojem*, „Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN”, 2018, nr 183, s. 89–101.

Urban policy powinna być planem (programem) działań na rzecz kierunków rozwoju zapisanych w zintegrowanej strategii rozwoju kraju i być szczegółowym programem rozwoju wskazującym skonkretyzowane kierunki działań w ramach strategicznych celów zapisanych w akcie dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Akt ten powinien być wyrazem przestrzennej polityki państwa. Planowanie i polityka przestrzenna jest działaniem szerszym niż polityka urbanistyczna. Możemy powiedzieć, że polityka urbanistyczna jest prowadzona w ramach ustaleń i celów sformułowanych w polityce państwa i województw wobec przestrzeni, a więc wszelkich relacji społecznych, gospodarczych wobec przestrzeni i jej cech naturalnych i antropogenicznych, wypowiada się wobec przestrzeni rolniczej, leśnej, obszarów

zalewowych, górskich, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, systemów infrastruktury, zagospodarowania obronnego itd.

W polityce urbanistycznej występuje silna warstwa regulacyjna w formie uchwalanych aktów planistycznych, które zawierać powinny ustalenia wiążące podmioty polityki samorządowej oraz ustalenia powszechnie obowiązujące wobec autonomicznych użytkowników przestrzeni. Ustalenia te powinny być definiowane w spójnym systemie narodowych i wspólnotowych wartości i interesów, na wszystkich poziomach terytorialnej organizacji państwa, z odpowiednim uwzględnieniem interesów ponadlokalnych definiowanych np. w obszarach funkcjonalnych. Wprowadzenie do polskiej praktyki polityki urbanistycznej państwa uzasadnia także wprowadzanie lokalnej polityki urbanistycznej, i to niezależnie od tego, czy będzie to gmina miejska czy wiejska, powiatowa czy wojewódzka. Bowiem celem tych oddziaływań są procesy urbanizacji i ich kształtowanie w każdym wymiarze (społecznym i gospodarczym itd.) i na każdym poziomie terytorialnej organizacji państwa, chociaż wymiar przestrzenny jest oczywisty i dominujący.

Polityka urbanistyczna jest ujęciem procesowym adresowanym do gospodarowania przestrzenią. Polityka urbanistyczna państwa jest nastawiona na tworzenie reguł i praw systemowych (powszechnych). Pod tym względem możemy powiedzieć, że ma charakter horyzontalny. Terytorialny wymiar polityki urbanistycznej państwa będzie bardziej zaakcentowany w polityce przestrzennej i polityce regionalnej, o ile ta ostatnia na trwałe uzyska swój wymiar interwencji terytorialnych. Obecna KPM, czyli polityka wobec miast, jest ujęciem terytorialnym nastawionym na procesy gospodarcze i społeczne w ramach zdelimitowanego terytorium. Jest nowatorską formą interwencji regionalnej, ale niewystarczającą do antycypacyjnego sterowania procesami urbanizacji.

Tadeusz Markowski, *Zintegrowane planowanie rozwoju – dylematy i wyzwania*, „Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN”, 2015, 161, s. 12–26.

Planowanie zintegrowane a plan zintegrowany. Ta kwestia wymaga właściwego naświetlenia. Często bowiem na kanwie mody na zintegrowane podejście staramy się wprowadzić je do każdego procesu planistyczno-decyzyjnego przez dodawanie do nazwy tworzonych dokumentów czy do zapisywanych celów polityki słowa „zintegrowany”. Takie działania, jeśli nie mają rzeczywistego pokrycia w podejściu zintegrowanym, prowadzą do dewaluacji pojęcia „zintegrowany” i zamiast wprowadzać inspirację do rozwoju metodologii planowania zintegrowanego raczej tworzą sztuczne bariery. Tak jest np. z pojęciem rozwoju zintegrowanego. W dyskusjach nad polityką zintegrowaną i planowaniem zintegrowanym pojawia się więc hasło rozwoju zintegrowanego. Za pomocą tego pojęcia zastępuje się lub nagina w miarę

już zdefiniowane i zaakceptowane społecznie i politycznie pojęcie rozwoju zrównoważonego (sustensywnego). Używanie określenia rozwoju zintegrowanego nie wydaje się sensowne, ponieważ określenie to nie wnosi nowej jakości do koncepcji rozwoju. Jeśli przyjmiemy, że rozwój zrównoważony jest w swoich założeniach rozwojem integrującym sferę gospodarczą, środowiskową i społeczną, to wprowadzenie nowej kategorii rozwoju zintegrowanego – do już istniejącej typologii rozwoju – wprowadza dodatkowy bałagan i kieruje dyskusję i publikacje naukowe na boczne, mało twórcze tory. Tego typu próby nieuzasadnionego redefiniowania lub zastępowania pojęć stanowią często swoistą pułapkę dla praktyki. Zamiast bowiem koncentrować uwagę na procesach wdrożeniowych planów, wracamy do debaty na poziomie ogólnokoncepcyjnym. Istota sprawy leży nie w osiągnięciu zintegrowanego rozwoju, ale w zintegrowanym procesie planistycznym i decyzyjnym, który dobrze zastosowany powinien prowadzić do wysokiego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia celów rozwoju, w tym rozwoju sustensywnego.

Co zatem może oznaczać dla praktyki planowania publicznego wprowadzenie planowania zintegrowanego jako powszechnie obowiązującej metody? Po pierwsze, że każde wyspecjalizowane planowanie publiczne musi być pod względem metodologicznym także planowaniem zintegrowanym. Już samo zastosowanie takiego myślenia i ewaluacji wielowymiarowych skutków w budowaniu ścieżek dojścia zbliży nas do optimum alokacyjnego pod względem rozwoju trwałego. Po drugie, niezbędna jest zmiana struktur podmiotowych (organizacyjno-instytucjonalnych) w procesach decyzyjnych i podmiotu planu, tak aby mogły powstać zintegrowane strategie (plany) rozwoju na różnych poziomach terytorialnej organizacji kraju (rozumiane jako kluczowe instrumenty aktywnej polityki rozwoju) służące integracji podsystemów – czyli zintegrowana strategia rozwoju kraju, zintegrowana strategia rozwoju regionu, (zintegrowana) strategia rozwoju miasta czy obszaru funkcjonalnego.

Tadeusz Markowski, *Teoria sprawiedliwości i interes publiczny jako podstawa budowania regulacyjnego systemu planowania przestrzennego: konceptualizacja problemu*, „Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN”, 2013, vol. 1, 153, s. 12–23.

We współczesnej gospodarce wszystkie wymiary przestrzeni wraz z funkcją czasu, jako czwartego wymiaru, stają się przedmiotem interwencji (polityki) ze względu na brak właściwych rynkowych mechanizmów alokacyjnych w dostępie do integralnie powiązanych z przestrzenią dóbr publicznych i dóbr rynkowych.

Ponieważ rynki nieruchomości charakteryzują się dużą skalą efektów zewnętrznych, wymagają one regulacji prawnej, która zabezpiecza majątek nieruchomy

przed spekulacjami i nieuzasadnionymi spadkami jego wartości. Brak takich mechanizmów, ich osłabienie lub nieadekwatność do zmieniających się współcześnie wymagań sprawia, że rynki te mają nie tylko ułomny charakter, ale nabierają wręcz patologicznego charakteru. Przez planowanie możemy realizować podstawowe funkcje celu, będąc świadomym, że za każdym razem jednocześnie ograniczamy podstawowe prawo do swobodnego użytkowania przestrzeni, ale tworzymy także ramy dla wytwarzania zrelatywizowanych form przestrzennych, w których mogą się realizować pewne politycznie wyznaczone standardy sprawiedliwego dostępu do dóbr podstawowych i dóbr publicznych. Z koncepcją sprawiedliwego dostępu do dóbr i usług nierozzerwalnie łączy się pojęcie interesu publicznego. Kategoria interesu publicznego stanowi podstawę conceptualną do budowania systemów regulacyjnych i interwencyjnych także w systemie planowania przestrzennego. Otwartą kwestią pozostaje, czy jest ona dobrze pojmowana w praktyce legislacyjnej i planistycznej. Co do tego możemy mieć, w warunkach polskich, duże wątpliwości. Trudność praktycznie polega na tym, że interes publiczny jest kategorią niedookreśloną. Według słownika „Random House Dictionary”: interes publiczny jest definiowany jako powszechność dobrobytu albo działania publiczne na rzecz powszechnego dobrobytu. Nie ma jednoznacznego uzgodnionego podejścia, czym jest i jak należy rozumieć interes publiczny? Interes publiczny może być rozumiany jako działanie władz publicznych na rzecz zapewnienia praw do równego traktowania lub tworzenia równych szans członkom społeczeństwa. Interes publiczny może być powiązany z polityką *ex ante*, tj. tworzącą prawo do równych szans jednostkom, ale jednocześnie akceptującą nierówności *post factum* oraz z polityką *ex post*. Typem polityki *ex post* może być i najczęściej jest polityka regionalna, której celem jest wyrównywanie nierówności społecznych na zasadzie redystrybucji dobrobytu czy finansowania dostępu do infrastruktury w regionach niedysponujących wystarczającymi własnymi zasobami. Jednoznaczne rozgraniczenie, co jest polityką *ex ante*, a co polityką *ex post* w dziedzinie ochrony interesów publicznych, nie jest w praktyce możliwe.

Tadeusz Markowski, *Nowy metabolizm miast*, Kongres Obywatelski, 2022, <https://www.kongresobywatelski.pl/idee-dla-polski-kategoria/nowy-metabolizm-miast/>

Świat cywilizowany wchodzi w erę miast. Nie jest to zwykły truizm. Proces ten wymaga zmierzania się z wieloma wyzwaniami i konsekwencjami nowych zjawisk. Postępująca urbanizacja stylu życia wywoływana jest przez kolejne fale postępu technologicznego, umiędzynarodowienie procesów produkcji, konsumpcji oraz towarzyszącą tym zjawiskom globalizację negatywnych efektów zewnętrznych. Dotychczasowy rozwój miast odbywał się kosztem coraz większej entropii otoczenia

i rabunkowego korzystania z zasobów naturalnych (dla celów produkcyjnych i przemysłowego rozwoju rolnictwa), kosztem środowiska przyrodniczego. Ten stan rzeczy – jak wiemy – doprowadził do przyspieszonych zmian klimatu i ma poważne konsekwencje dla naszego dalszego życia na planecie.

Nie bez znaczenia dla procesów dalszego rozwoju miast są także wytwarzane przez autorytarne rządy i korporacje globalne zewnętrzne efekty polityczne (takie jak sprzyjające regulacje i dotacje), które stają się źródłem coraz większych zagrożeń dla rozwoju cywilizacji w długim okresie.

Warto wskazać na trwałe trendy, które będą determinowały dalsze procesy rozwoju, i zastanowić się, co z nich wynika dla światowych, narodowych i lokalnych działań instytucji publicznych wobec miast i procesów urbanizacji. Do zjawisk tych należą:

- przyspieszająca cyfryzacja wszelkich sfer życia gospodarczego, społecznego, politycznego i militarnego;
- wzrost zapotrzebowania na stabilną i taną energię elektryczną;
- budowanie światowego konsensusu wobec działań na rzecz ochrony klimatu i przywracaniu regeneracyjnych funkcji środowiska przyrodniczego;
- polityczna i ekonomiczna presja na rozwój odnawialnych źródeł energii jako nowych zasobów budowania trwałych przewag konkurencyjnych w skalach terytorialnych;
- wyczerpywanie się tanich źródeł surowców mineralnych oraz wzmacnianie się rynkowych innowacji i motywacji do korzystania z surowców wtórnych.

W konsekwencji tych globalnych trendów możemy stwierdzić, że o kolejnej fali rozwoju i przekształcania miast będą decydowały „nowe” zasoby i czynniki rozwoju, które utkwiły w systemach miejskich wskutek historycznego procesu nasycenia minerałami oraz kumulowania wiedzy i umiejętności ich mieszkańców. Szczególnie wielkie miasta mają „ukrytą” masę krytyczną, której wyzwolenie pozwoli wyznaczyć nową trajektorię rozwoju bazującą – w sensie strategicznym – na niematerialnych zasobach intelektualnych. Jest to pochodną ich wyjątkowego, zintegrowanego procesu wytwarzania, który wykształcił się w złożonych systemach miejskich. Takim nowym zasobem staje się „kapitał terytorialny”.

Możemy postawić wysoce prawdopodobną hipotezę, że o procesach rozwoju miejskich cywilizacji będą decydowały trzy współzależne, strategiczne i endogenne zasoby, jakie mogą wytwarzać systemy miejskie. Na ich bazie będą rozwijane wysoce konkurencyjne, ale zrównoważone, ekologiczne funkcje wytwórcze. Do zasobów tych należą:

- kapitał terytorialny;
- elektryczna energia odnawialna oraz woda zyskująca nowy wymiar jako źródło energii i gospodarki wodorowej;

- zdolność systemowa do wykorzystania surowców wtórnych i recyrkulacji zasobów środowiska antropogenicznego miast.

Tadeusz Markowski, Maciej J. Nowak, *Koncepcja prawa do miasta w polskim systemie planowania przestrzennego. Wymiar ekonomiczny, prawny i polityczny*, [w:] M. Nowak (red.), *Prawo do miasta a wyzwania polityki miejskiej w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2022, s. 9–31.

Stosowanie zasad postępowania w systemach publicznej interwencji wynika z systemowej ułomności instytucjonalnej władz publicznych. Władzom publicznym przypisane są formalne kompetencje do interwencji w procesy rynkowej i pozarynkowej alokacji zasobów i zaspokojenia potrzeb społecznych, ochrony wspólnych wartości i interesu publicznego. W tych przypadkach utrwalają się specyficzne mechanizmy:

- nieformalna dominacja celów politycznych związanych z utrzymaniem się u władzy przez tworzenie benefitów dla własnego elektoratu;
- tendencja do rozpraszania środków finansowych na wiele celów i projektów;
- orientacja na krótkotrwale efekty z pominięciem oszczędności na kosztach eksploatacji;
- unikanie pragmatycznego sformalizowanego planowania działań;
- tendencja do reaktywnego, a nie antycypacyjnego podejmowania decyzji;
- unikanie odpowiedzialności za podejmowane decyzje, tak zwany mechanizm „non decision making”.

Zasygnalizowane zewnętrzne efekty polityczne mogą być tworzone w ramach prawa, wymuszane prawem oraz pozaprawne. Granica między efektami politycznymi tworzonymi w ramach interesu publicznego i czysto politycznego interesu jest rozmyta. Można założyć, że zewnętrzne efekty polityczne w systemach autorytarnych są powiązane z mechanizmami utrzymywania się przy władzy, w systemach demokratycznych i ograniczonych monopolach zaś mają charakter raczej racjonalny i proekonomiczny. Wytwarzanie zewnętrznych efektów politycznych tym różni się od racjonalnych publicznych systemów interwencji, że *de facto* nie usprawniają rynków, tylko je deformują w imię przede wszystkim interesu partyjno-politycznego. Ta deformacja polityczna sprawia, że negatywne efekty zewnętrzne związane z takimi decyzjami kumulują się i są odkładane w czasie lub przerzucane na inne systemy społeczno-gospodarcze. Determinuje to możliwości ochrony i wdrażania koncepcji prawa do miasta. Racjonalność ideologiczna może się przenosić na układy pragmatyczne, jeśli za wartościami i hasłami stoją twarde mechanizmy rynkowe, a wartości, o których mówimy, internalizują się w społeczno-ekonomicznym systemie rynkowym. Za ochronę wartości i praw do wspólnych zasobów jesteśmy zatem gotowi „zapłacić” bezpośrednio (kupno–sprzedaż) lub pośrednio (opłaty, podatki).

UCHWAŁA NR 142

**Senatu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
z dnia 30 maja 2022 r.**

**w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa
Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
profesorowi dr. hab. Tadeuszowi Markowskiemu**

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), 80 Statutu ZUT, opinii Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz pozytywnych recenzji o dorobku i zasługach kandydata powierzonych przez Senat Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie i Senat Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, popierających wniosek Rektora ZUT,

**Senat Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego
w Szczecinie
nadaje**

**TYTUŁ DOKTORA HONORIS CAUSA
Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie**

**profesorowi dr. hab. Tadeuszowi Markowskiemu
wybitnemu uczonemu,
wieloletniemu Przewodniczącemu Komitetu Przestrzennego
Zagospodarowania Kraju PAN,
osobie o ogromnych zasługach w pracy naukowej i publicznej**

w uznaniu nieprzeciętnych osiągnięć naukowych i organizacyjnych z zakresu ekonomicznych uwarunkowań planowania przestrzennego, zarządzania miastem oraz kształtowania koncepcji zintegrowanego planowania rozwoju, a także inspirowania szerokiej interdyscyplinarnej współpracy środowisk naukowych i praktyki.

Przewodniczący Senatu

Rektor

dr hab. inż. Jacek Wróbel, prof. ZUT

Z NAJWYŻSZEGO UPOWAŻNIENIA SENATU AKADEMICKIEGO
MY, REKTOR
ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIwersYTETU TECHNOLOGICZNEGO W SZCZECINIE
ORAZ
DZIEKAN WYDZIAŁU EKONOMICZNEGO

I
PODŁUG OBOWIĄZUJĄCEGO OBYCZAJU USTANOWIONY PROMOTOR

ZA
POWSZECHNĄ ZGODĄ SENATÓW:
SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO W KRAKOWIE
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO W POZNANIU

OŚWIADCZAMY, ŻE ZASZCZYTNY TYTUŁ

DOKTORA HONORIS CAUSA

ORAZ PRAWA I PRZYWILEJE Z NIM ZWIĄZANE
OTRZYMUJE

PROFESOR

TADEUSZ MARKOWSKI

WYBITNY UCZONY Z ZAKRESU EKONOMICZNYCH UWARUNKOWAŃ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO,
UZNANY AUTORYTET MORALNY I NAUKOWY;
WIELOLETNI PRZEWODNICZĄCY KOMITETU PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU
POLSKIEJ AKADEMII NAUK,
WIELOLETNI PREZES TOWARZYSTWA URBANISTÓW POLSKICH,
INICJATOR LICZNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ DOTYCZĄCYCH POPRAWY STANU POLSKIEJ PRZESTRZENI;
RECENZENT W LICZNYCH POSTĘPOWANIACH HABILITACYJNYCH I DOKTORSKICH.
W UZNANIU WYBITNYCH ZASŁUG DLA NAUKI, NIEPRZECIĘTNYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH
I ORGANIZACYJNYCH ORAZ ZASŁUG DLA ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIwersYTETU TECHNOLOGICZNEGO
W SZCZECINIE W ZAKRESIE WSPÓŁPRACY NAUKOWEJ

W DOWÓD WIARYGODNOŚCI TEGO DONIOSŁEGO WYDARZENIA
NINIEJSZY DYPLÓM OPATRZONY PIECZĘCIĄ
ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIwersYTETU TECHNOLOGICZNEGO W SZCZECINIE
WYSTAWILIŚMY

PROMOTOR

MACIEJ J. NOWAK

DZIEKAN

BARTOSZ MICKIEWICZ

REKTOR

JACEK WRÓBEL

NADANO W SZCZECINIE, DNIA 7 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU

SUMMIS AUSPICIIS SENATUS ACADEMICI
NOS RECTOR
POMERANIAE OCCIDENTALIS UNIVERSITATIS TECHNOLOGICAE STETINENSIS

ATQUE
DECANUS FACULTATIS OECONOMICAE

ET
PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

CONSENSU COMMUNI SENATUM

SCHOLAE PRINCIPIS SCIENTIARUM OECONOMICARUM ET COMMERCII VARSOVIENSIS
UNIVERSITATIS SCIENTIARUM OECONOMICARUM CRACOVENSIS
UNIVERSITATIS SCIENTIARUM OECONOMICARUM POSNANIENSIS

RENUNTIAMUS

PROFESSOREM

THADDAEUM MARKOWSKI

HONORIFICUM TITULUM

DOCTORIS HONORIS CAUSA

ATQUE IURA PRIVILEGIAQUE AD ID PERTINENTIA
OBTINERE.

VIR DOCTUS EMMINENS IN CONDITIONIBUS OECONOMICIS MEDITATIONIS LOCORUM,
AUCTORITAS MORALIS AC SCIENTIFICA AESTIMATA;
MULTORUM ANNORUM PRAESIDENS CONSILII ACADEMIAE SCIENTIARUM POLONIAE
AD ADMINISTRANDUM LOCORUM CIVITATIS,
MULTORUM ANNORUM PRAESES SOCIETATIS CONSILIORUM URBANORUM POLONORUM,
INITIATOR MULTORUM INCEPTORUM AD STATUM LOCORUM POLONORUM CORRIGENDUM PERTINENTIAM;
CONSULTOR IN MULTIS DOCTORALIBUS ET HABILITATIONIS PROCESSIBUS.

AD AESTIMANDUM MERITA PRO SCIENTIA, EGREGIOS SUCCESSUS IN SCIENTIAE
PERVESTIGATIONE ET AD ORGANISATIONEM PERTINENTIA
ATQUE MERITA PRO POMERANIAE OCCIDENTALIS UNIVERSITATE TECHNOLOGICA STETINENSI
IN MUTUIS OPERIS AD SCIENTIAE PERVESTIGATIONEM PERTINENTIBUS

CUIUS EVENTUS MAGNIFICI AD FIDEM
HOC DIPLOMA SIGILLO POMERANIAE OCCIDENTALIS UNIVERSITATIS TECHNOLOGICAE
CORROBORATUM
EDIDIMUS

PROMOTOR

MATTHIAS J. NOWAK

DECANUS

BARTHOLOMAEUS MICKIEWICZ

RECTOR

HIACYNTHUS WRÓBEL

DATUM STETINI, DIE VII OCTOBRIS, A.D. MMXXII

prof. dr hab. Wanda Gaczek
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Opinia w związku z wnioskiem o nadanie tytułu doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie profesorowi dr. hab. Tadeuszowi Markowskiemu

Ocena ogólna

Wniosek JM Rektora oraz uchwała Senatu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie o wszczęciu postępowania w sprawie nadania profesorowi dr. hab. Tadeuszowi Markowskiemu tytułu doktora honoris causa są w pełni uzasadnione.

Dorobek naukowo-badawczy i działalność organizacyjna profesora Tadeusza Markowskiego w Uniwersytecie Łódzkim oraz w Polskiej Akademii Nauk zasługują na bardzo wysoką ocenę. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność Profesora w promowaniu znaczenia przestrzeni i roli regionów w procesach wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczno-gospodarczego. Pełniąc funkcje kierownicze (prodziekana i dziekana Wydziału Zarządzania, kierownika katedry Zarządzania Miastem i Regionem, a wcześniej zastępcy dyrektora Instytutu Polityki Regionalnej) w Uniwersytecie Łódzkim oraz funkcję przewodniczącego Komitetu Przestrzennego Kraju PAN (2001–2019), a także prezesa Towarzystwa Urbanistów Polskich (2006–2015), Profesor stał się niekwestionowanym autorytetem i mentorem wśród teoretyków oraz praktyków w dziedzinie ekonomii przestrzennej.

Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa

Tadeusz Markowski ukończył studia ekonomiczne z zakresu ekonomiki budownictwa w Uniwersytecie Łódzkim. W 1979 roku uzyskał tytuł doktora w tej dziedzinie. Jego praca doktorska dotyczyła efektywności funkcjonowania sieci sklepów i usług oświatowych dużych osiedli mieszkaniowych w Łodzi. Promotorem rozprawy był prof. Jerzy Regulski – uznany autorytet w dziedzinie ekonomiki miast. Tematyka dysertacji doktorskiej była punktem wyjścia dla Autora do zajęcia się sektorem publicznym i dobrem wspólnym w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego. W 1987 roku Tadeusz Markowski habilitował się w specjalności ekonomika miasta (rozprawa habilitacyjna „Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych

w świetle teorii efektów zewnętrznych”) na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Tytuł profesora w zakresie ekonomii Tadeusz Markowski uzyskał w 1999 roku na podstawie książki „Zarządzanie rozwojem miast”. Praca ta (PWN) została wyróżniona nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a jej treść w wielu miejscach jest nadal aktualna, często cytowana i stanowi inspirację dla badań kolejnych pokoleń naukowców z dziedziny szeroko pojętej ekonomii sektora publicznego, a szczególnie gospodarki przestrzennej.

Dorobek publikacyjny Profesora jest wyjątkowo obszerny – obejmuje ponad 250 publikacji zamieszczanych zarówno w czasopiśmie polskich, jak i zagranicznych. Na podkreślenie zasługuje to, że Tadeusz Markowski jest autorem bądź redaktorem naukowym ponad 50 opracowań książkowych. W badaniach naukowych Tadeusz Markowski specjalizuje się w takich dziedzinach jak: ekonomika miasta, gospodarka przestrzenna, gospodarka nieruchomościami, zarządzanie rozwojem miast i regionów oraz planowanie przestrzenne. W publikowanych opracowaniach i inspirowanych dyskusjach naukowych na forum KPZK PAN Profesor wyjaśniał znaczenie efektów zewnętrznych oraz efektów skali dla wzrostu gospodarczego jednostek terytorialnych i rozwoju miast. To właśnie Tadeusz Markowski jako jeden z pierwszych ekonomistów zwrócił uwagę na konieczność integracji polityki społeczno-gospodarczej z polityką przestrzenną. Jako jeden z pierwszych ekonomistów polskich podkreślał znaczenie wymiarów/wartości przestrzeni dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Już w ostatnim dziesięcioleciu ubiegłego wieku, czyli po transformacji systemowej Polski, Profesor identyfikował i wskazywał także znaczenie racjonalności ekonomicznej w podejmowaniu decyzji planistycznych, inwestycyjnych oraz gospodarki gruntami w miastach. W pierwszej dekadzie XXI wieku Tadeusz Markowski szczególnie zainteresował się i uzyskał istotne poznawczo i wartościowe dla praktyki wyniki w zakresie zintegrowanego planowania rozwoju w skali regionu i miasta. Na szczególną uwagę zasługują też prace Profesora na temat wspierania wzrostu konkurencyjności w polityce rozwoju regionalnego oraz ważna dla literatury w dyscyplinie gospodarka przestrzenna praca *Od konkurencyjności zasobów do konkurencyjności regionów* (1996), a także współautorska, nowatorska praca *Metropolie, obszary metropolitarne, metropolizacja. Problemy i pojęcia podstawowe* (2006).

Wśród prac podejmowanych w ramach Komitetu Przestrzennego Kraju PAN na podkreślenie zasługują takie prace jak: *Koncepcja systemu zintegrowanego planowania rozwoju w Polsce – założenia i zasady kierunkowe budowania systemu* (2016); *Raport o kosztach chaosu przestrzennego* (2018); *Powrót do centrum miasta – wyzwanie dla krajowej polityki miejskiej* (2016). Należy podkreślić, że kierując

Komitetem, Profesor inspirował młodszych pracowników i trafnie identyfikował otwarte, istotne problemy naukowo-badawcze oraz wskazywał *punkty przecięcia* gospodarki przestrzennej z ekonomią, ekonomiką miasta i zarządzaniem rozwojem miasta.

Dorobek naukowo-badawczy Profesora Tadeusza Markowskiego jest ważny dla rozwoju dyscyplin naukowych ekonomia i zarządzanie. Dotyczy aspektów zarządzania miastem, polityki przestrzennej i regionalnej, regionalnych systemów innowacji, marketingu terytorialnego oraz konkurencyjności miast i regionów, a także gospodarki nieruchomościami.

Profesor Tadeusz Markowski odbył szereg staży zagranicznych, głównie w ośrodkach naukowych Holandii i Wielkiej Brytanii. Wielokrotnie prowadził wykłady na zagranicznych uczelniach (np. Oxford Polytechnic, University of Florida, University of California, Washington University School of Public Policy, University of Missouri, University of Illinois, Johns Hopkins University, University of Trondheim). Szerszą współpracę badawczą nawiązał z badaczami Uniwersytetu w Nijmegen, gdzie został współredaktorem i współautorem książki *Conflict in Urban Development* (1992). W latach 1992–1993 uczestniczył w pracach *European Economic Science Association* (ERSA), gdzie prowadził badania na temat transformacji gospodarek krajów Europy Środkowej. Uczestniczył w radach redakcyjnych międzynarodowych czasopism, m.in. *Journal of Cleaner Production*; *European Planning Studies* i *European Spatial Research and Policy*. Współpracował w licznych projektach międzynarodowych z udziałem Duńczyków, Holendrów i Amerykanów. Efektem współpracy międzynarodowej Profesora są publikacje o zasięgu międzynarodowym.

Działalność organizacyjna i dydaktyczna

Profesor Tadeusz Markowski prowadził i prowadzi nadal rozległą działalność organizacyjną zarówno w macierzystej Uczelni, jak i w Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, a wcześniej także w Towarzystwie Urbanistów Polskich.

Szczególne znaczenie ma działalność Profesora w KPZK PAN. Komitet ten, co podkreślał wielokrotnie Profesor, jest komitetem problemowym o charakterze interdyscyplinarnym. To w ramach tego Komitetu odbywa się swobodna wymiana myśli twórczych i gdzie realizuje się projekty badawcze z pogranicza ekonomii, geografii społeczno-ekonomicznej i urbanistyki. Będąc na stanowisku przewodniczącego Komitetu, Profesor wskazywał główne kierunki badawcze oraz inicjował liczne opracowania na potrzeby praktyki zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym w skali kraju, regionu, miasta czy terytorium. W ramach pracy na stanowisku przewodniczącego KPZK Profesor współtworzył i kontynuował wydawanie kilku

wydawnictw. Do najważniejszych z nich należą *Studia KPZK* oraz *Biuletyny KPZK*, a także *Studia Regionalia* (od 2016 roku współwydawcą czasopisma jest *European Regional Science Association, Polish Section*).

Należy zauważyć, że Profesor zainicjował zawarcie umów o współpracy Komitetu z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, Głównym Urzędem Statystycznym, Krajową Izbą Gospodarczą, Towarzystwem Urbanistów Polskich oraz Stowarzyszeniem *European Regional Science Association* – Sekcja Polska. W ramach tej współpracy, a także z innymi jednostkami, Profesor inicjował opracowywanie wielu dokumentów legislacyjnych przydatnych w zarządzaniu rozwojem kraju i regionów. Opiniował też liczne prace studialne i koncepcje badawcze z zakresu zagospodarowania przestrzennego kraju.

W 2005 roku Tadeusz Markowski został członkiem Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej przy Ministrze Budownictwa, a w latach 2008–2015 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego tej komisji. Profesor angażował się w przygotowywanie opinii i stanowisk GKUA dotyczących ustawy o planowaniu przestrzennym oraz innych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie gospodarki przestrzennej. W latach 2008–2012 Profesor był aktywnym członkiem Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Za działalność naukową i organizacyjną Tadeusz Markowski uzyskał wiele nagród i odznaczeń, m.in. Nagrodę naukowo-organizacyjną Prezesa PAN za osobisty wkład w kierowanie pracami KPZK (2006), Odznakę honorową „Za zasługi dla statystyki RP” (2014), Złoty Krzyż Zasługi (2000), Złotą Odznakę TUP i Członkostwo Honorowe Towarzystwa Urbanistów Polskich.

Profesor Tadeusz Markowski jest promotorem 16 doktoratów. Był recenzentem licznych rozpraw doktorskich (w tym również na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu), prowadził też rozległą działalność dydaktyczną, współorganizował wyjazdy studentów UŁ z Wydziału Zarządzania, tworząc studentom i młodym pracownikom naukowym macierzystej Uczelni możliwości poznawania wielu miast i ośrodków badawczych w Europie. Wśród prowadzonych zajęć, oprócz seminariów magisterskich na Wydziale Zarządzania UŁ, prowadził wykłady z polityki regionalnej i ekonomiki miasta. Wcześniej jeszcze, w dwóch ostatnich dekadach ubiegłego wieku, specjalizował się w zakresie ekonomii ochrony środowiska, gdzie przygotował program specjalności *zarządzanie i planowanie w ochronie środowiska*, która została uruchomiona na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UŁ.

Profesor aktywnie angażował się jako pełnomocnik do spraw wymiany studentów z Politechniką Oxfordzką i Uniwersytetem im. Erazma w Rotterdamie, przez kilka lat kierował także Projektem TEMPUS. Działalność dydaktyczną Profesora należy ocenić wysoko.

Wniosek końcowy

Przedstawiony skrótowo dorobek naukowo-badawczy, osiągnięcia organizacyjne oraz dydaktyczne w pełni potwierdzają, że prof. dr hab. Tadeusz Markowski zasługuje na najwyższe wyróżnienie akademickie – doktor honoris causa – jakie chce nadać mu Senat Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Dorobek naukowo-badawczy Profesora jest ważny tak w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Współpraca z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą skutkowała zarówno osiągnięciami naukowymi, jak i dydaktycznymi.

Dokonania Pana Profesora Tadeusza Markowskiego są wielowymiarowe. Jego zdolności oraz umiejętności łączenia podstaw teoretycznych z zakresu ekonomii i zarządzania z praktyką społeczno-gospodarczą, w szczególności z polityką przestyczną tak w skali lokalnej, miejskiej, jak i regionalnej czy krajowej były i są nadal wysoko cenione. Ekspertyzy przygotowywane pod kierunkiem Profesora na potrzeby agend Polskiej Akademii Nauk oraz wielu organów ministerialnych państwa były wysoko cenione.

Bezwzględnie należy też podkreślić zdolności Profesora Tadeusza Markowskiego do nawiązywania i wykorzystywania w pracach badawczych współpracy między instytucjami – m.in. KPZK PAN, UŁ, GUS, MRR, ERSA, TUP – oraz zdolność do identyfikowania otwartych, stykowych problemów naukowych i inicjowania interesujących dyskusji naukowych.

Przygotowanie opinii o dorobku naukowo-badawczym i organizacyjnym Profesora Tadeusza Markowskiego jest dla mnie zaszczytem. Wysoko oceniam nie tylko Jego dorobek naukowy, ale także postawę etyczną oraz kontakty naukowe i koleżeńskie, jakie z Nim miałam.

Poparcie przez Senat Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu inicjatywy nadania Profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu tytułu *doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie* uważam za w pełni uzasadnione.

Poznań, 15 marca 2022 r.

Wanda Gaczek

Recenzja dorobku profesora Tadeusza Markowskiego w związku z postępowaniem nadania Mu tytułu doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

Z dużą satysfakcją i pełnym przekonaniem o zasadności przedstawiam niniejszą opinię o osiągnięciach naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego w związku z procedurą nadania Mu tytułu *doktora honoris causa* Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, traktując jednocześnie to zadanie jako duże dla mnie wyróżnienie. Profesor Tadeusz Markowski jest wybitnym naukowcem o liczących się nie tylko w skali krajowej osiągnięciach badawczych, publikacyjnych, dydaktycznych oraz organizacyjnych, ale i międzynarodowych.

Życiorys naukowy prof. dr. hab. Tadeusza Markowskiego stanowi przykład udanej kariery akademickiej, na co wskazują wszystkie jej znaczące etapy i kolejne awanse. Droga naukowa Profesora Tadeusza Markowskiego jest związana z Uniwersytetem Łódzkim. Jest on absolwentem Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego tegoż Uniwersytetu. W latach siedemdziesiątych poprzedniego wieku był związany z praktyką gospodarczą, pracując w Biurze Projektowo-Badawczym „Miastoprojekt” w Łodzi. W Uniwersytecie Łódzkim pracuje od 1978 roku, przechodząc kolejne stanowiska od asystenta (1978) do profesora zwyczajnego oraz zdobywając kolejne stopnie naukowe od magistra (1973) do doktora habilitowanego (1987), a później tytułu profesora nauk ekonomicznych (1999). W 1990 roku przebywał na półrocznym stypendium naukowym w Instytucie Studiów Publicznych Uniwersytetu Johnsa Hopkinsa w Baltimore. W latach 2000–2020 kierował Katedrą Zarządzania Miastem i Regionem. Pełnił również funkcje dziekana Wydziału Zarządzania (w kadencji 2002–2005) i prodziekana tegoż Wydziału (1995–2002).

Profesor Tadeusz Markowski jest postacią wybitną jako naukowiec, dydaktyk, jako kreator i realizator ważnych dla praktyki przedsięwzięć badawczych i eksperckich, jako organizator przedsięwzięć powierzanych Mu w ramach pełnionych funkcji.

W sylwetce zawodowej Profesora Tadeusza Markowskiego najważniejsze są osiągnięcia naukowo-badawcze. Profesor należy niewątpliwie do elity polskich naukowców zajmujących się szeroko rozumianymi badaniami regionalnymi i lokalnymi

oraz struktur przestrzennych ze szczególnym ukierunkowaniem na współczesne problemy rozwoju ośrodków miejskich oraz ich znaczenia w funkcjonowaniu i rozwoju układów terytorialnych. Liczba publikacji przekracza 250 pozycji. Profesor jest autorem (współautorem) lub redaktorem (współredaktorem) ponad 50 opracowań książkowych. Dorobek publikacyjny pozycjonuje Profesora jako specjalistę łączącego w swych badaniach spojrzenie na rozwiązywane problemy z punktu widzenia kilku aktualnych w obecnej klasyfikacji dyscyplin naukowych: nauk o zarządzaniu i jakości, ekonomii i finansów, a także paru dyscyplin powiązanych z gospodarką przestrzenną. W dorobku publikacyjnym wskazać można cztery obszary tematyczne, znaczące dla rozwoju polskiej nauki, w zakresie podstaw teoretycznych wyjaśniających mechanizmy rozwoju, a także kierowanie rozwojem jednostek terytorialnych różnych poziomów oraz ich układów przestrzennych:

Pierwszym z nich w układzie chronologicznym jest zarządzanie miastem, czego głównym reprezentantem publikacyjnym jest monografia pt. „Zarządzanie rozwojem miast” (1999), która szybko weszła do klasyki polskiej literatury naukowej. Przesądziła o tym w głównej mierze oryginalność wielu poruszanych wątków, jeszcze mocniej zauważana z perspektywy obecnych lat. Dotyczy to upowszechnienia kategorii zarządzanie w odniesieniu do jednostki miejskiej jako wysoce złożonej struktury wymagającej szerokiej wiedzy menedżerskiej, co w ówczesnym czasie nie było zbyt często podejmowanym tematem, a przede wszystkim tematem prezentowanym w ujęciu monograficznym w polskiej literaturze. Wiele wątków podjętych w książce było w późniejszych publikacjach Profesora kontynuowanych i rozwijanych. Pojawiały się również nowe spojrzenia na kwestię zarządzania miastem. Można przykładowo wskazać trzy następujące, relatywnie krótkie, ale inspirujące do przemyśleń opracowania artykułowe:

- „System zarządzania przestrzenią miasta jako narzędzie w procesie równoważenia jego rozwoju” (2002), gdzie m.in. wskazane zostały słabe ogniwa tytułowego systemu zarządzania;
- „Konkurencyjność miast – prokonkurencyjne zarządzanie” (2003), w którym dokumentowane jest przesądzające znaczenie jakości zarządzania miastem w kształtowaniu jego konkurencyjności;
- „Challenges for management of Polish City – regions in an international, national and regional context” (2004) – odwołując się do najnowszych koncepcji teoretycznych oraz opierając się na konkretnych przykładach światowej gospodarki, dokonuje w tym opracowaniu identyfikacji kierunków globalizującej się urbanizacji, z koncentracją na zmieniającej się roli metropolii w rozwoju regionów, stopniowego umacniania się międzymetropolitalnych powiązań kosztem ich związków z najbliższym otoczeniem regionalnym.

Na tej podstawie formułowane są sugestie pod adresem zarządzania polskimi obszarami metropolitalnymi w kontekście międzynarodowych wyzwań.

Drugim obszarem tematycznym wyróżniającym się w dorobku publikacyjnym Profesora Tadeusza Markowskiego jest marketing terytorialny. Warto podkreślić, że ten kierunek badań na przełomie wieków początkował dopiero w polskiej literaturze. Profesor Tadeusz Markowski należy do wąskiej grupy badaczy i autorów publikacji uważanych za prekursorów formułowania wiedzy w zakresie marketingu terytorialnego, jego istoty, związków z tradycyjnymi nurtami marketingu, także znaczenia jego instrumentalnych funkcji w polityce kształtowania konkurencyjności miast i regionów. Zagadnienie marketingu terytorialnego rozwijane jest w całej serii publikacji Profesora, w tym również w opracowaniach zbiorowych przygotowywanych pod Jego redakcją. Najbardziej rozpoznawalna, bardzo ceniona przez czytelników, na co wskazuje m.in. wysoki wskaźnik cytowań, jest książka przygotowana pod redakcją Profesora Markowskiego pt. „Marketing terytorialny” wydana w 2002 roku, której nakład szybko się wyczerpał, w związku z czym w roku 2006 przygotowane zostało wydanie II, nieco zmienione i uzupełnione. Autorami poszczególnych części są osoby wspominanego wyżej wąskiego grona prekursorów tematu w polskiej literaturze. Znaczącą częścią książki jest fragment poświęcony marketingowi miasta autorstwa właśnie Profesora Markowskiego. O wysokiej popularności książki przesądziły jej walory naukowe oraz aplikacyjne. Te ostatnie wiązały się z oczekiwaniami polskich samorządowców, świadomych znaczenia promocji w prowadzeniu skutecznej polityki rozwoju. Marketingu terytorialnego dotyczą również inne publikacje, wydane nieco później, m.in.:

- „Marketing obszarów metropolitalnych nowe wyzwania w zarządzaniu rozwojem regionalnym” (2005);
- „Marketing technologiczny i marketing terytorialny” (współredaktor książki z 2007 r).

Zainteresowanie Profesora problematyką zarządzania miastem z czasem zaczęło ewoluować w kierunku nieco szerszego, bardziej zintegrowanego przestrzennie ujęcia, a mianowicie miejskich obszarów funkcjonalnych, co stanowi trzeci, wyodrębniający się zakres merytoryczny dorobku naukowo-badawczego Profesora Tadeusza Markowskiego. Profesor był i jest naukowcem wyczulonym na wyzwania praktyki. W obszarze swoich naukowych zainteresowań jest zawsze w awangardzie zespołów podejmujących badania i formułujących rozwiązania złożonych problemów praktyki. Tak też należy postrzegać Jego zainteresowania dotyczące obszarów funkcjonalnych, w odniesieniu do których starał się wykorzystać swoją wiedzę, formułując stosowne odpowiedzi i rozwiązania w swoich publikacjach. Przyjęty w Polsce model terytorialnej organizacji kraju dosyć szybko unaoczniał problemy skoordynowanego zarządzania rozwojem obszarów wysokiej koncentracji procesów

społeczno-gospodarczych, nie mieszczących się w sztywnych granicach podziałów administracyjnych. Wiele publikacji Profesora podejmuje problem zarządzania obszarami funkcjonalnymi, a zwłaszcza obszarami, w których procesy rozwoju stymulowane są wpływami dużych ośrodków metropolitalnych. Wskazać warto, między innymi, na takie publikacje (zrealizowane we współautorstwie), jak:

- „Zintegrowany rozwój aglomeracji jako podstawa budowania konkurencyjności polskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej” (2002);
- „Funkcje i zarządzanie obszarami metropolitalnymi” (2005);
- „Instytucjonalne problemy zarządzania obszarem metropolitalnym” (2005);
- „Metropolie, obszary metropolitalne, metropolizacja. Problemy i pojęcia podstawowe” (2006);
- „Zarządzanie w obszarze metropolitalnym — podejście instytucjonalne” (2008);
- „Miejskie obszary funkcjonalne w świetle wybranych koncepcji teoretycznych – zarys problemu” (2017);
- „Territorial capital of urban functional areas as a challenge for regional development policy – an outline of the concept” (2018).

Kolejny, czwarty obszar tematyczny osiągnięć naukowo-badawczych Profesora Tadeusza Markowskiego, będący jednocześnie najbardziej współczesnym etapem Jego aktywności, związany jest z zagadnieniami zintegrowanej polityki rozwoju, a zwłaszcza z zintegrowanym planowaniem rozwoju. Problematyka ta jest kolejnym przykładem wychodzenia naprzeciw potrzebom praktyki, w tym przypadku angażowania się w rozwiązywanie najbardziej newralgicznych ogniw prowadzonej obecnie w Polsce polityki rozwoju w układach terytorialnych. Profesor był inicjatorem i głównym realizatorem dużego przedsięwzięcia badawczego, w ramach którego wypracowane zostały najpierw założenia, a później konkretne rozwiązania modelu zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem. Efekty prac o tematyce zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem mają swoje odzwierciedlenie w wielu publikacjach Profesora Tadeusza Markowskiego, m.in.:

- „Funkcjonowanie gospodarki przestrzennej – założenia budowy modelu zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem” (2011);
- „Flexible and integrative planning in functional urban areas – towards a new approach to spatial planning” (2013);
- „Zintegrowane planowanie rozwoju – dylematy i wyzwania” (2015);
- „Koncepcja systemu zintegrowanego planowania rozwoju w Polsce (założenia i zasady kierunkowe budowania systemu)” (we współautorstwie z 2015 r.).

W podsumowaniu charakterystyki dorobku naukowo-badawczego Pana Profesora Tadeusza Markowskiego warto zwrócić uwagę na trzy kwestie. Po pierwsze, wskazywane wyżej obszary tematyczne dominujące w dorobku naukowo-badawczym

Profesora Tadeusza Markowskiego są wzajemnie powiązane, obrazując pewną ewolucję Jego zainteresowań badawczych, stosownie do aktualnych w danym czasie potrzeb praktyki, a także do wyzwań i postępów polskiej i światowej nauki. Po drugie, kategorią wiodącą, wprost lub pośrednio przewijającą się we wszystkich obszarach, jest zarządzanie rozwojem. Zarządzanie w układach terytorialnych jest bez wątpienia wyróżnikiem całego dorobku naukowego Profesora Markowskiego. Słowo „zarządzanie” (management), wprost lub w domyśle powiązane z jednostkami terytorialnymi różnej skali lub przestrzeni, pojawia się w tytułach kilkudziesięciu publikacji Profesora, w tym w dziesięciu opracowaniach książkowych. Większość dotyczy przedstawianej wyżej skali miasta i miejskiego obszaru funkcjonalnego. Wiele jednak traktuje o różnych aspektach zarządzania w skali również szerszej. Po trzecie, niewątpliwie najważniejsze: publikacje – ich poziom i nowatorskie ukierunkowanie tematyczne stawia Profesora Markowskiego w czołówce polskich naukowców legitymujących się wkładem nowych wartości w poszerzanie podstaw teoretycznych gospodarowania przestrzenią oraz rozwoju regionalnego i lokalnego, jak również wychodzących naprzeciw wyzwaniom polskiej praktyki. Publikacje nie są jednak jedyną składową sylwetki naukowo-badawczej Profesora. Bardzo istotne znaczenie w tym względzie, poza publikacjami, mają zrealizowane granty badawcze, w tym zwłaszcza o międzynarodowym charakterze. Wiele z nich realizowane było z uwzględnieniem potrzeb i problemów miasta Łodzi i regionu łódzkiego. Te właśnie osiągnięcia, łącznie z licznymi ekspertyzami, świadczą dodatkowo o zakresie współpracy z praktyką. Nieco inaczej ujmując, świadczą o docenianiu przez zamawiającą praktykę wiedzy i umiejętności Profesora, pomocnej w rozwiązywaniu stojących przed nią problemów. W obszarze badawczym znaczenie przesądzające o wizerunku Profesora jako wybitnego naukowca ma jednak Jego aktywność w ramach Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. Komitet, kierowany przez Profesora od roku 2001 do lutego 2019 roku, podejmował wiele bardzo znaczących inicjatyw badawczych, najczęściej z inspiracji Profesora, i najczęściej przez Niego kierowanych. Nie sposób odnieść się do wszystkich, nawet ograniczając się do jedynie ważniejszych. Biorąc pod uwagę ostatnie lata, wspomnieć koniecznie należałoby o takich, kierowanych przez Profesora Markowskiego przedsięwzięciach, jak:

- trzytomowym raporcie nt. społeczno-ekonomicznych kosztów chaosu przestrzennego zagospodarowania, będącym efektem wielomiesięcznych badań dużego zespołu wykonawczego,
- koncepcji zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem, o czym wspomniano wcześniej,

a także o znaczącym wkładzie Komitetu kierowanego przez Profesora:

- w opracowanie eksperckiego projektu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju – tworzenie podstaw do krajowej polityki miejskiej.

W zestawie osiągnięć zawodowych Profesora Tadeusza Markowskiego doniosłą rolę odgrywała działalność organizacyjna, w tym głównie pełnienie ważnych funkcji administracyjnych, akademickich i publicznych. Na pierwszy plan Jego osiągnięć w tym względzie wysuwa się działalność w Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk. Wspominano już, że w latach 2001–2019 Profesor Markowski przewodniczył Komitetowi, zaś od 2019 roku jest jego pierwszym wiceprzewodniczącym. Pod Jego przewodnictwem Komitet podejmował wiele ważkich przedsięwzięć badawczych, m.in. monitorujących stan zagospodarowania polskiej przestrzeni, by na tej podstawie przygotowywać raporty uzasadniające kierunek koniecznej modyfikacji modelu prowadzonej polityki regionalnej i przestrzennej (o paru tego rodzaju „sztandarowych” przedsięwzięciach była powyżej wzmianka).

Jednym z wyróżników osiągnięć organizacyjnych Komitetu w okresie przewodniczenia przez Profesora Markowskiego była stała, wzajemnie owocna współpraca z jednostkami centralnej administracji rządowej, bez względu na zmieniające się preferencje partyjne ekip resortowych. Współpraca ta w istotnym zakresie przyczyniła się do ugruntowania pozycji Komitetu jako niezależnej eksperckiej instytucji naukowo-badawczej o ważnym opiniotwórczym znaczeniu. Stałość wspomnianej współpracy Komitet niewątpliwie zawdzięcza umiejętnościom negocjacyjnym Przewodniczącego, który potrafił poziomem merytorycznym przygotowanych projektów skutecznie zainteresować przedstawicieli strony rządowej. Komitet pod przewodnictwem Profesora Markowskiego prowadził także stałą współpracę z Głównym Urzędem Statystycznym oraz Krajową Izbą Gospodarczą. Partnerami merytorycznej współpracy było także Towarzystwo Urbanistów Polskich, Stowarzyszenie European Regional Science Association – Sekcja Polska.

Bardzo długa jest lista innych (poza KPZK PAN) osiągnięć organizacyjnych Profesora Tadeusza Markowskiego związanych zarówno z macierzystą Uczelnią (Uniwersytetem Łódzkim), jak i z instytucjami krajowymi (głównie centralnej i regionalnej administracji publicznej), a także z instytucjami międzynarodowymi. Dotyczy to zarówno Jego roli liderującej danej aktywności lub eksperckiej bądź też aktywnego członkostwa w przedmiotowym zespole. Oczywistym wyróżnikiem Jego wkładu w funkcjonowanie i rozwój Uniwersytetu Łódzkiego było pełnienie funkcji dziekana (2002–2005) oraz prodziekana Wydziału Zarządzania (1995–2002), a także długoletnie kierownictwo Katedry Zarządzania Miastem i Regionem (2000–2020). W obszarze pozauczelnianej aktywności organizacyjnej na uwagę zasługują pełnione funkcje Profesora Tadeusza Markowskiego jako:

- prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich (2006–2015);
- prezes Łódzkiego Oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich (1992–2006);
- prezydent Europejskiego Stowarzyszenia Szkół Planowania AESOP (1997–1999);

- przewodniczący Polskiej Sekcji ERSa / European Regional Science Association (2003–2012);
- reprezentant Polskich Szkół Wyższych w Europejskim Stowarzyszeniu Szkół Planowania (1990–1997).

Wymienione powyżej funkcje obrazujące osiągnięcia organizacyjne Profesora Tadeusza Markowskiego uzupełnić trzeba informacją o Jego aktywnym członkostwie w ponad trzydziestu różnego rodzaju zespołach eksperckich, doradczych oraz naukowych o zasięgu krajowym i regionalnym.

Znaczące są zasługi Profesora Tadeusza Markowskiego na gruncie dydaktyki oraz rozwoju kadr naukowych. Swoją aktywność dydaktyczną prowadzi od 1978 roku, ciesząc się wśród studentów opinią wymagającego wykładowcy i promotora prac dyplomowych, ale jednocześnie przyjaznego i otwartego na postulaty słuchaczy. W realizowanej dydaktyce Profesora spełniana była i jest fundamentalna zasada mówiąca, że wykłady prowadzone w szkole wyższej powinny wyrastać z autorskiej aktywności badawczej i publikowanych książek lub nimi owocować. Prowadzone przedmioty wykładowe zawsze miały swoje odzwierciedlenie w realizowanych badaniach naukowych, których wyniki dokumentowane są szeregiem publikacji. Z działalnością dydaktyczną ściśle powiązane są osiągnięcia na rzecz rozwoju kadry naukowej. Profesor Tadeusz Markowski jest promotorem szesnastu doktoratów z sukcesem kończonych uzyskanie stopnia naukowego doktora. Należy również do grupy naukowców często proszonych o wykonanie recenzji dorobku naukowego. Był bowiem recenzentem 23 rozpraw doktorskich, 27 postępowań habilitacyjnych oraz 4 postępowań o nadanie tytułu naukowego profesora.

Przedstawiane wyżej osiągnięcia Pana Profesora Tadeusza Markowskiego w pełni uzasadniają zgłaszaną w tym miejscu przeze mnie konkluzję, iż jest On godny najwyższych akademickich zaszczytów. Profesor Tadeusz Markowski to uczony wielkiej klasy, mający wiele osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych oraz w zakresie kształcenia kadr naukowych. Jest to również człowiek wielkiego formatu, zawsze życzliwy, chętnie pomagający innym pracownikom nauki. Z pełnym przekonaniem rekomenduję Jego kandydaturę do najwyższej godności akademickiej, jaką może nadać uczonemu uczelnia, a mianowicie tytuł *doktora honoris causa* Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Opinia na temat przyznania profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu tytułu doktora honoris causa przez Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Aktywność naukowa profesora Tadeusza Markowskiego ma charakter interdyscyplinarny, a ich podstawowym wyznacznikiem merytorycznym jest szeroko definiowana przestrzeń. Badania naukowe prowadzone przez kandydata uwzględniają wszystkie skale przestrzenne; od lokalnej, miejskiej, regionalnej oraz krajowej do europejskiej i światowej (globalnej). Działalność naukowo-badawcza kandydata rozciąga się od głęboko teoretycznych refleksji i ujęć po aktywności operacyjne. Ilość i jakość krajowych i zagranicznych partnerów naukowych, z którymi kandydat wchodził w interakcje, jest zdumiewająca, doskonale ilustruje pracowitość i aktywność profesora Tadeusza Markowskiego. Tak bogata paleta aktywności profesjonalno-naukowej powoduje, że wyjątkowo trudno jest ogarnąć intelektualnie rozmiar i jakość zaangażowania naukowego takiej indywidualności, a samo kompleksowe wymienienie różnych instytucji, z którymi współpracował, zajęłoby kilka stron tekstu.

Ścieżka naukowa Tadeusza Markowskiego związana była z Uniwersytetem Łódzkim, gdzie w roku 1973 ukończył studia ekonomiczne na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Ważnym katalizatorem rozwoju naukowego kandydata stała się wieloletnia bardzo owocna współpraca podjęta z profesorem Jerzym Regulskim, mistrzem dla wielu wybitnych naukowców, rozwijających swój warsztat naukowy nie tylko na Uniwersytecie Łódzkim. W roku 1979 kandydat uzyskał stopień naukowy doktora za pracę dotyczącą efektywności funkcjonowania sieci sklepów i usług dziecięcych w trakcie budowy dużych osiedli mieszkaniowych na przykładzie osiedli Dąbrowa i Teofilów w Łodzi. W roku 1987 Tadeusz Markowski przedstawił rozprawę habilitacyjną zatytułowaną: „Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych w świetle teorii efektów zewnętrznych”. Książka „Zarządzanie rozwojem miast”, wydana przez PWN (1999) będąca już klasyką naukową, była podstawą do nadania kandydatowi tytułu naukowego profesora w roku 1999.

W macierzystym Uniwersytecie Łódzkim profesor Markowski pełnił wiele zaszczytnych funkcji, między innymi w latach 2000–2020 był kierownikiem Katedry Zarządzania Miastem i Regionem, a od roku 2016 kierownikiem Interdyscyplinarnego Centrum Studiów Miejskich. Jego matecznikiem naukowym był Zakład Ekonomiki Rozwoju Miast. Inne ważne funkcje na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie kandydat był zatrudniony od roku 1978, to prodziekan, a następnie dziekan Wydziału Zarządzania (w sumie trzy kadencje); a także przez kilka kadencji pełnomocnik rektora ds. międzynarodowych praktyk studenckich. Profesor Tadeusz Markowski otrzymał szereg odznaczeń i nagród akademickich, będących wyrazem uznania dla aktywności naukowo-dydaktycznej w swojej uczelni.

Dyscypliny naukowe przypisywane profesorowi Tadeuszowi Markowskiemu w związku z kolejnymi awansami naukowymi to: ekonomika budownictwa; ekonomika miasta, a także zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym. W sumie kandydat jest autorem około 250 publikacji naukowych. Wiele z nich powstało w kierowanych przez kandydata zespołach badawczych, co dokumentuje Jego umiejętności zarządzania pracami zespołowymi. Kandydat opublikował swoje prace naukowe w około 50 książkach, których był autorem lub redaktorem. Wiele z jego osiągnięć zostało wydanych za granicą, m.in. w Wielkiej Brytanii publikacja dotycząca konfliktów w rozwoju urbanistycznym. W ostatnich latach przedstawił z interdyscyplinarnym zespołem naukowym wielotomowe dzieło na temat bezładu w zagospodarowaniu przestrzennym. Polityka regionalna, planowanie przestrzenne, integracja wymiaru społeczno-gospodarczego i przestrzennego to niekompletna lista tematyki badawczej podejmowanej w XXI wieku przez profesora Tadeusza Markowskiego. Badania naukowe realizowane w ramach polityki miejskiej zapewniły kandydatowi trwałe miejsce w badaniach urbanistycznych dotyczących między innymi: suburbanizacji, marketingu terytorialnego (m.in. miast), konkurencyjności miast, rewitalizacji urbanistycznej, zarządzania przestrzenią miast. Istotne znaczenie miał praktyczny wymiar badań naukowych kandydata, bazujących na empirycznych studiach realizowanych w różnych skalach przestrzennych. W sumie trudno jest przyporządkować tak bogaty i interdyscyplinarny dorobek naukowy do jednej dyscypliny, bowiem został on zgromadzony przede wszystkim w dyscyplinach ekonomia i finanse, a także zarządzanie, ale miał też istotny wpływ na inne dyscypliny naukowe związane z gospodarką przestrzenną. Niekompletna lista tematów publikacji profesora Tadeusza Markowskiego obejmuje m.in.: ekonomiczne aspekty kształtowania przestrzeni publicznej, samorząd terytorialny, zarządzanie obszarami funkcjonalnymi, foresight regionalny i technologiczny, innowacyjność regionalną, gospodarkę bazującą na wiedzy (GOW), zmiany klimatyczne w różnych aspektach terytorialnych, reformę gospodarki przestrzennej,

konsekwencje przestrzenne globalizacji, spójność terytorialną w Unii Europejskiej, metropolizację przestrzeni.

Bardzo wysoko należy oceniać umiędzynarodowienie dorobku naukowego kandydata. Odbył on staże zagraniczne w Holandii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, USA, w tym w University of Birmingham oraz Holenderskim Instytucie Ekonomicznym w Rotterdamie. Jedną z ważnych dla Jego rozwoju naukowego instytucji naukowych, w której przebywał jako visiting scholar, był John Hopkins University w Baltimore. Profesor Tadeusz Markowski nawiązał twórczą współpracę naukową z jednym z wiodących regionalistów i urbanistów amerykańskich, jakim był Charles Leven. Kandydat był wielokrotnie panelistą lub referentem na ważnych konferencjach międzynarodowych organizowanych w Europie, w tym w Polsce, a także w USA, a przykładem są między innymi konferencje NATO oraz European Regional Science Association (ERSA). Profesor Tadeusz Markowski prowadził wykłady na wielu uniwersytetach zagranicznych, takich jak: Örebro University, Oxford Politechnik, University of Florida, Florida Atlantic University, Washington University, University of Missouri, University of Illinois, University of Nijmegen, University of Trondheim, a także w prestiżowej instytucji, jaką jest Federal Reserve Bank of Chicago. Współpracował w ramach programu TEMPUS z instytucjami naukowymi w Madrycie, Lyonie, Berlinie, czego efektem były staże naukowe i publikacje. Kandydat był członkiem rad redakcyjnych prestiżowych czasopism naukowych, między innymi takich jak: European Planning Studies; European Spatial Research and Policy, a także recenzentem w kilkunastu wydawnictwach anglosaskich. Profesor był reprezentantem Polski w Biurze Zarządu Międzynarodowej Federacji Mieszkalnictwa i Planowania. W latach 2003–2012 pełnił zaszczytną funkcję Przewodniczącego Polskiej Sekcji European Regional Science Association (ERSA).

Istotne znaczenie miała aktywność kandydata w mieście Łodzi i województwie łódzkim. Ze względu na swój niepowtarzalny potencjał profesjonalno-naukowy profesor Tadeusz Markowski stał się naturalnym liderem prac nad kolejnymi strategiami lokalnymi i regionalnymi, dotyczącymi rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego na poziomie lokalnym i regionalnym (miasto Łódź i województwo łódzkie). Wyrazem aktywności kandydata były m.in.: członkostwo w Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Łodzi; w Wojewódzkiej Komisji Urbanistyki i Architektury; w doraźnej Komisji ds. Ulicy Piotrkowskiej przy Radzie Miasta Łodzi; a także w Radzie Naukowej przy Prezydencie Miasta Łodzi oraz zaangażowanie w Radzie Redakcyjnej Kroniki Miasta Łodzi. Profesor Tadeusz Markowski był liderem merytorycznym prac nad konceptualizacją Strategii Makroregionu Centralnego, obejmującego województwo

łódzkie i mazowieckie (m.in. współautorska twórcza koncepcja duopolu Warszawa–Łódź). Na liście dokonań kandydata znalazły się między innymi: strategia dla Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, strategię województwa łódzkiego, projekty rewitalizacji miasta Łodzi oraz strategię kilku miast położonych w województwie łódzkim. Podsumowaniem uznania dla działalności profesjonalnej Profesora było przyznanie honorowej odznaki Rady Miejskiej Miasta Łodzi „Za zasługi dla Miasta Łodzi”. Aktualnie profesor Tadeusz Markowski jest członkiem Miejskiej i Wojewódzkiej Komisji Urbanistycznej w Łodzi.

Warto wspomnieć o aktywności kandydata w niektórych województwach starego układu administracyjnego (radomskie, zielonogórskie) oraz w kilku regionach po wprowadzeniu ustrojowej reformy samorządowej od 1 stycznia 1999 roku (m.in. w województwie mazowieckim), a także w różnych miejscach Polski na poziomie lokalnym.

Na uznanie zasługuje aktywność profesjonalno-naukowa profesora Tadeusza Markowskiego na poziomie krajowym. Kandydat współpracował ze wszystkimi ministerstwami, których kompetencje obejmowały politykę regionalną, politykę miejską, fundusze europejskie, a także planowanie przestrzenne podejmowane w różnych skalach terytorialnych. Profesor Tadeusz Markowski był cenionym wysoko ekspertem w pracach nad rozwiązaniami legislacyjnymi, raportach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, strategiach krajowych dotyczących polityki regionalnej i polityki miejskiej. Kandydat był między innymi: członkiem zespołu Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, przez dwie kadencje członkiem Państwowej Rady Gospodarki Przestrzennej, Rady Naukowej Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, a także Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP. Przez kilka kadencji członek, a następnie wiceprzewodniczący Głównej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej przy Ministrze Budownictwa. Profesor przygotował wiele ekspertyz naukowych dotyczących polityki miejskiej i polityki regionalnej, legislacji odnoszącej się do rewitalizacji miast dla różnych komisji sejmowych (m.in. Samorządu Terytorialnego oraz Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych), dla Prezydenta RP, Rządu i różnych ministerstw. W swoich opiniach i wypowiedziach naukowych bardzo konsekwentnie adresował potrzebę decentralizacji modelu interwencji publicznej w Polsce, a także celowość stosowania zintegrowanego podejścia do rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego, uwzględniającego rosnące znaczenie przesłanek środowiskowych.

Wiodącym polem działalności profesjonalno-naukowej profesora Tadeusza Markowskiego stał się stopniowo Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk (KPZK PAN). Kandydat był członkiem jednej z komisji KPZK PAN od roku 1981, członkiem Komitetu i przewodniczącym Zespołu Pro-

blemowego ds. Obszarów Miejskich i Metropolitalnych w latach 1999–2001, a w latach 2001–2019 przewodniczył temu komitetowi naukowemu Polskiej Akademii Nauk. Od roku 2020 kandydat jest pierwszym wiceprzewodniczącym KPZK PAN. Komitet pod kierunkiem Tadeusza Markowskiego z jednej strony kontynuował tematy rozpoczęte jeszcze przez wcześniejszych przewodniczących – profesora Ryszarda Domańskiego i profesora Jerzego Kołodziejskiego, z drugiej strony dynamicznie rozwijał nowe tematy, m.in. dotyczące zintegrowanego podejścia do procesów rozwojowych, audytu krajobrazowego, polityki mieszkaniowej czy chaosu przestrzennego. Bardzo istotnym polem aktywności KPZK PAN stał się dzięki bezpośredniemu zaangażowaniu Przewodniczącego wymiar europejski, związany z polityką spójności Unii Europejskiej oraz kolejnymi Agendami Terytorialnymi i Agendami Miejskimi Unii Europejskiej. Pod kierunkiem profesora Tadeusza Markowskiego komitet stał się formalnym partnerem (dzięki podpisanym stosownym umowom o współpracy) Ministerstwa Rozwoju (niezależnie od zmian formalnych kolejnych nazw), Głównego Urzędu Statystycznego czy Krajowej Izby Gospodarczej, a także ważnych organizacji profesjonalnych, takich jak Towarzystwo Urbanistów Polskich (TUP) oraz podmiotów akademickich i społecznych z wielu regionów Polski. Organizacja typu sieciowego taka jak KPZK PAN jest naturalnym liderem procesu katalizowania współpracy naukowców i ekspertów reprezentujących wiele uczelni oraz interesariuszy zlokalizowanych w różnych ośrodkach miejskich kraju. Jednym z takich wiodących partnerów stał się w sposób niejako naturalny Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie. Na płaszczyźnie międzynarodowej rozwijane były profesjonalne relacje ze Stowarzyszeniem European Regional Science Association – Sekcja Polska. Wspierane były wydawnictwa naukowe komitetu, w których podejmowano najważniejsze wyzwania w sferze gospodarki przestrzennej, takie jak: *Studia*, *Biuletyn* oraz *Studia Regionalia* (wydawane po angielsku).

Pisząc o dorobku Tadeusza Markowskiego, łatwo można pominąć ważne sfery Jego aktywności ze względu na wspomniane już bogactwo i rozległość Jego zainteresowań naukowych. Kwestie zagospodarowania przestrzennego są takim przykładem renesansowych zainteresowań dotyczących skali krajowej, czego wyrazem było Jego zaangażowanie w aktywności wiodącego *think tanku* naukowego prac nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjętego przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 roku. Elementem tego zaangażowania była także współautorska Ekspertka Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2033, opublikowana jako *Studia* KPZK PAN. Ważnym osiągnięciem były strategie w skali makroregionalnej – makroregionu obejmującego województwa mazowieckie i łódzkie z kreowaniem koncepcji duopolu rozwojowego. W skali

regionalnej, metropolitalnej i lokalnej ulubionym laboratorium badawczym kandydata były: Łódź, metropolia łódzka i województwo łódzkie. Istotnym elementem dorobku Tadeusza Markowskiego było inspirowanie doskonalenia polityk publicznych zawierających pierwiastek terytorialny – regionalnej, przestrzennej, miejskiej i terytorialnej. Oczywiście nie należy zapominać o wspomnianym już wcześniej zintegrowanym podejściu, które uwzględnia wymiary: społeczny, gospodarczy, kulturowy, polityczny, środowiskowy, a uwieńczeniem jest wymiar terytorialny. Bo wszystko odbywa się w przestrzeni. Podstawy teoretyczne i inspiracje badawcze, jak w przypadku wielu z nas, zdobywał w USA, jednak zawsze jego rozważania zawierały istotny pierwiastek empiryczny i praktyczny. Podejrzewam, że do ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju profesor Tadeusz Markowski ma stosunek emocjonalny, co dało się odczytać w podtekstach wielu Jego prac naukowych. Gdybym miał użyć jednego słowa na opis aktywności naukowej Tadeusza Markowskiego, powiedziałbym kreatywność.

Działalność organizacyjna Kandydata zasługuje na głęboki szacunek. Poza KPZK PAN istotnym polem aktywności było między innymi Towarzystwo Urbanistów Polskich (TUP). W latach 1992–2006 kandydat pełnił obowiązki prezesa Łódzkiego Oddziału TUP, a w latach 2006–2015 prezesa Towarzystwa Urbanistów Polskich.

Na uwagę zasługuje działalność wychowawcza kandydata. Profesor Tadeusz Markowski był promotorem szesnastu prac doktorskich, był także promotorem doktoratu honorowego profesora Jerzego Regulskiego. Prowadził seminaria magisterskie oraz przez trzy dekady wykłady na Uniwersytecie Łódzkim, dotyczące palety tematów związanych z gospodarką przestrzenną. Pełnił funkcję kierownika właściwej specjalności na Uniwersytecie Łódzkim. Profesor wspierał aktywność KPZK PAN w zakresie kształcenia kadr dla gospodarki przestrzennej, uwzględniającą interdyscyplinarność tej problematyki (uniwersytety, uniwersytety ekonomiczne, politechniki i różne instytuty naukowe). Kandydat był także reprezentantem Polskich Szkół Wyższych w Europejskim Stowarzyszeniu Szkół Planowania, a w latach 2001–2003 pełnił funkcję prezydenta Europejskich Szkół Planowania. Tadeusz Markowski był wielokrotnie powoływany na recenzenta doktoratów, habilitacji, postępowań o nadanie tytułu profesora. Jest aktualnie członkiem Rady Naukowej Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk.

Współpraca z profesorem Tadeuszem Markowskim była dla mnie zawsze inspirująca, nawet wówczas gdy (bardzo rzadko, ale jednak czasami) nie zgadzaliśmy się ze sobą, co było dla mnie przesłanką refleksji, czy ja się nie mylę, czy uwzględniłem wszystkie istotne wymiary czy aspekty. Sposób prowadzenia aktywności KPZK

PAN przez Tadeusza Markowskiego sprawiał, że ta słaba finansowo i politycznie instytucja stała się ważnym *think tankiem* procesów rozwojowych w Polsce, a poprzez aktywność swoich członków także w Europie. Myślę, że z szerokiego spektrum zainteresowań badawczych Tadeusza Markowskiego szczególnie bliskie są mi te dotyczące: zarządzania obszarami miejskimi, aspektów przestrzennych polityki regionalnej i nowoczesnego ujęcia wymiaru terytorialnego w procesach rozwojowych.

W sumie na podstawie dokonanego przeglądu najważniejszych osiągnięć naukowych profesora Tadeusza Markowskiego rekomenduję nadanie Mu godności doktora honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Warszawa, kwiecień 2022 r.

Jacek Szlachta

Doktorzy honoris causa Akademii Rolniczej w Szczecinie

Stefan Alexandrowicz – 1971 rok
profesor w dziedzinie hodowli trzody chlewnej

Marian Lityński – 1974 rok
profesor w dziedzinie warzywnictwa, nasiennictwa

Walerian Cięglewicz – 1981 rok
profesor w dziedzinie biologii i technologii ryb

Szczepan Pieniążek – 1984 rok
profesor w dziedzinie ogrodnictwa – sadownictwa

Kenneth Sherman – 1989 rok
profesor w dziedzinie rybactwa i akwakultury

Zbigniew Gertych – 1989 rok
profesor w dziedzinie ekonomiki ogrodnictwa

Eugeniusz Grabda – 1989 rok
profesor w dziedzinie chorób ryb, ichtiologii i parazytologii ryb

Andrzej Słaboński – 1989 rok
profesor w dziedzinie biologii, genetyki i hodowli roślin

Robert Devlin – 1990 rok
profesor w dziedzinie fizjologii roślin

Witold Kławe – 1991 rok
specjalista w dziedzinie rybactwa i oceanologii

Józef Popiel – 1991 rok
profesor w dziedzinie rybołówstwa morskiego

Hans Theede – 1991 rok
profesor w dziedzinie ekofizjologii morskiej

Zbigniew Kabata – 1993 rok
specjalista w dziedzinie parazytologii ryb

Leszek Malicki – 1994 rok
profesor w dziedzinie doświadczałnictwa, uprawy roli i roślin

Zdzisław Sikorski – 1997 rok
profesor w dziedzinie chemii i technologii żywności pochodzenia morskiego

Jędrzej de Pelikan Krupiński – 1995 rok
profesor w dziedzinie ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich

Teofil Mazur – 1997 rok
profesor w dziedzinie chemii rolnej, kształtowania i ochrony środowiska

Jan Szczerbowski – 1997 rok
profesor w dziedzinie rybactwa śródlądowego, ichtiologii

Jerzy Woyke – 1998 rok
profesor w dziedzinie pszczelnictwa

Witold Podkówka – 1999 rok
profesor w dziedzinie żywienia zwierząt i gospodarki paszowej

Janusz Gill – 2000 rok
profesor w dziedzinie fizjologii zwierząt

Rudolf Michałek – 2002 rok
profesor w dziedzinie inżynierii rolniczej

Harald Rosenthal – 2003 rok
profesor w dziedzinie rybactwa, akwakultury

Zdzisław Kośmicki – 2003 rok
profesor w dziedzinie inżynierii rolniczej

Marian Różycki – 2004 rok
profesor w dziedzinie trzody chlewnej

Teresa Żebrowska – 2004 rok
profesor w dziedzinie fizjologii żywienia zwierząt

Jan Kucharski – 2005 rok
profesor w dziedzinie agronomii – biochemia gleby i mikrobiologia środowiska

Stanisław Rakusa-Suszczewski – 2005 rok
profesor w dziedzinie biologii mórz polarnych, oceanologii

Andrzej Dubas – 2005 rok
profesor w dziedzinie agronomii, uprawy roli i roślin leczniczych

Janusz Haman – 2007 rok
profesor w dziedzinie mechanizacji rolnictwa, inżynierii rolniczej

Konstanty Lossow – 2007 rok
profesor w dziedzinie limnologii, ochrony i rekultywacji jezior

Doktorzy honoris causa Politechniki Szczecińskiej

Leon Babiński – 1971 rok
profesor prawa międzynarodowego

Tadeusz Aleksander Rosner – 1971 rok
profesor nauk chemicznych

Herman Wagener – 1971 rok
profesor nauk ekonomicznych

Alfred Wielopolski – 1976 rok
profesor historii

Wiesław Olszak – 1996 rok
profesor w dziedzinie technologii mechanicznej

Czesław Cempel – 1996 rok
profesor w dziedzinie dynamiki, wibroakustyki, diagnostyki maszyn
i układów mechanicznych

Jerzy Boczar – 1997 rok
profesor w dziedzinie inżynierii środowiska wodnego

Józef Szarawara – 1998 rok
profesor w dziedzinie technologii chemicznej, termodynamiki chemicznej,
inżynierii reakcji chemicznych

Fryderyk Stręk – 1998 rok
profesor w dziedzinie inżynierii chemicznej i procesowej

Bolesław Kazimierz Mazurkiewicz – 1999 rok
profesor w dziedzinie inżynierii środowiska morskiego

Zdzisław Bubnicki – 2001 rok
profesor w dziedzinie automatyki i informatyki

Jan Węglarz – 2001 rok
profesor w dziedzinie badań operacyjnych i informatyki

Tadeusz Mieczysław Paryczak – 2002 rok
profesor w dziedzinie badań nad adsorpcją i katalizą

Jan Koch – 2002 rok
profesor w dziedzinie technologii mechanicznej i inżynierii produkcji

Jerzy Wojciech Doerffer – 2003 rok
profesor w dziedzinie budownictwa okrętowego

Stefan Maciej Wojciechowski – 2004 rok
profesor w dziedzinie nauk o materiałach i inżynierii materiałowej

Ali Hasan Nayeeh – 2004 rok
profesor w dziedzinie mechaniki, matematyki stosowanej oraz teorii i praktyki sterowania

Tadeusz Kaczorek – 2004 rok
profesor w dziedzinie teorii sterowania i systemów, matematyki stosowanej i elektrotechniki

Klaus Wetzig – 2006 rok
profesor w dziedzinie inżynierii materiałowej, fizykochemii i analityki powierzchni ciał stałych

Ryszard Sikora – 2008 rok
profesor w dziedzinie elektrotechniki teoretycznej, bioelektromagnetyzmu i elektromagnetycznych badań nieniszczących

Krzysztof Marchelek – 2008 rok
profesor w dziedzinie dynamiki obrabiarek i procesów obróbkowych

Doktorzy honoris causa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

Alvin Wiliam Nienow – 2010 rok

profesor w zakresie inżynierii chemicznej i biochemicznej, procesów transportu w mieszalnikach, bioreaktorach i fluidyzacji

Mieczysław Lisak – 2013 rok

profesor w dziedzinie plazmy w zastosowaniach do kontrolowanej syntezy termojądrowej, optyki nieliniowej

Adam Żuchowski – 2014 rok

profesor, główny twórca polskiej szkoły miernictwa dynamicznego

Wacław Królikowski – 2017 rok

profesor technologii i inżynierii materiałów polimerowych

Joost Walraven – 2017 rok

profesor w zakresie konstrukcji betonowych i technologii betonu, prekursor wprowadzania nowych materiałów kompozytowych

Jerzy Sołdek – 2018 rok

profesor w zakresie informatyki, organizacji przetwarzania danych oraz systemów sterowania

Michał Kleiber – 2020 rok

profesor w zakresie mechaniki i informatyki, w szczególności nieliniowych zagadnień mechaniki konstrukcji, metody stochastycznych elementów skończonych, optymalizacji oraz inżynierii oprogramowania i symulacji komputerowej

Zygmunt Litwińczuk – 2020 rok

profesor w zakresie hodowli zwierząt, głównie bydła oraz oceny jakości produktów pochodzenia zwierzęcego, ochrony środowiska i zachowania bioróżnorodności

